

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií

Význam soukromých zjevení v komparativní perspektivě

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: Jiří Valouch

Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Náboženská výchova

Vedoucí práce: Ing. et Mgr. et ThLic. Jiří Heblt

Hradec Králové

2019

Zadání bakalářské práce

Autor: Jiří Valouch

Studium: P16K0238

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Náboženská výchova

Název bakalářské práce: Význam soukromých zjevení v komparativní perspektivě

Název bakalářské práce The importance of private revelations in a comparative perspective
AJ:

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce si klade za cíl popsat, vzájemně porovnat, a tak hlouběji v jejich vzájemnosti uchopit dvě významná soukromá zjevení 20. století, která v dnešní době mají silné místo v katolické spiritualitě a zároveň promlouvají k situaci současného lidstva.

KOWALSKÁ, Faustyna. Deníček: Boží milosrdenství v mé duši. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. RÓZYCKI, Ignacy. Boží milosrdenství. Základní rysy pobožnosti k Božímu milosrdenství. Matice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc, 1999. JAN PAVEL II. Dives in misericordia. Encyklika o Božím milosrdenství. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996. Katechismus katolické církve. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. MÜLLER, Gerhard Ludvig. Dogmatika pro studium a pastorační práci. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. SILVA, Manuel Fernando. Pasáči z Fatimy. Karmelitánské nakladatelství, 2012. KODET, Vojtěch. Novéna k Ježíši Kristu, Tváři Božího milosrdenství. Karmelitánské nakladatelství, 2015. KODET, Vojtěch. Novéna k neposkvrněnému Srdci Panny Marie. Karmelitánské nakladatelství, 2017.

Garantující pracoviště: Katedra kulturních a náboženských studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Ing. et Mgr. et ThLic. Jiří Heblt

Oponent: doc. Mgr. Jan Hojda, Th.D.

Datum zadání závěrečné práce: 12.10.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové, dne..... 2019

.....

Jiří Valouch

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce Ing. et Mgr. et ThLic. Jiřímu Hebltovi za ochotu a laskavé vedení. Sestře Doubravce z Kongregace Matky Božího Milosrdenství ve Dvoře Králové za konzultaci a pomoc při výběru tématu práce. Velké poděkování rovněž patří mé manželce a dětem za podporu a trpělivost nejen při psaní této práce, ale v průběhu celého studia.

Anotace

VALOUCH, Jiří. *Význam soukromých zjevení v komparativní perspektivě*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019. 60 s. Bakalářská práce.

Cílem bakalářské práce je zpřehlednit dvě soukromá zjevení z počátku 20. století, která významným způsobem ovlivnila spiritualitu církve a vedla k založení nových katolických hnutí i k novým formám uctívání. Práce si klade za cíl přiblížit postoj katolické církve k soukromým zjevením a současně nástinem světových historických okolností i rodinného zázemí vizionářů zasadit události do dějinného kontextu, a tak lépe období, ve které se zjevení uskutečnila, pochopit. Vzájemným porovnáním styčných bodů obou poselství je nalezení společných prvků ve spiritualitě a zdůraznění jejich naléhavosti. Nedílnou součástí práce je i snaha přinést zamyšlení nad tématem soukromých zjevení, jako na způsobu Boží komunikace s lidstvem.

Klíčová slova: Církev, Fatima, Faustyna, milosrdenství, poselství, zjevení.

Anotation

VALOUCH, Jiří. *The importance of private revelations in a comparative perspective*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2019. 60 pp. Bachelor Thesis.

The main aim of this bachelor thesis is to clarify two individual revelations from the beginning of the twentieth century. They significantly influenced the spirituality of the church and led to the establishment of new Catholic movements as well as new forms of worship. Furthermore, the focus of this thesis is on the attitude of the Catholic church towards individual revelations.

At the same time, it is to outline the world's historical circumstances and family background of visionaries to put the events into a historical context.

It allows a better understanding of the period in which the revelations took place. Aside for the mutual comparison of the two points of concurrence is to find common elements in spirituality and emphasize their urgency. Last but not least, the attempt of this work is to bring a reflection on the topic of individual revelations as a way of communicating between God and humanity.

Keywords: Church, Fátima, Faustina, mercy, message, revelation.

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017.

Datum:.....

Podpis studenta:.....

Obsah

Úvod.....	4
1 Úvod do pojmů	5
1.1 Soukromá zjevení	5
1.1.1 Proroci v biblických textech.....	5
1.1.2 Soukromá zjevení pohledem katolické církve	5
1.1.3 Posuzování věrohodnosti zjevení	6
1.2 Boží milosrdenství.....	7
1.2.1 Boží milosrdenství ve Starém zákoně	8
1.2.2 Boží milosrdenství v Novém zákoně	9
2 Zdokumentování fatimského zjevení.....	11
2.1 Časové zařazení a dobový kontext	11
2.1.1 1. světová válka	11
2.1.2 Papežské snahy o mír	12
2.1.3 Ruská revoluce	13
2.2 Místo zjevení	14
2.3 Vizionáři a jejich rodinné zázemí.....	15
2.3.1 Lucie.....	15
2.3.2 František a Hyacinta.....	16
2.4 Rámcové zdokumentování fatimských zjevení a jejich poselství	18
2.4.1 Nejasná zjevení roku 1915	18
2.4.2 Tři zjevení anděla míru	18
2.4.3 Zjevení krásné Paní	19
2.4.4 Následné události	26
3 Zdokumentování zjevení sestře Faustyně	28
3.1 Místo a časové zařazení.....	28

3.1.1	Časové zařazení a politický kontext.....	28
3.2	Rodinné zázemí a dětství.....	29
3.2.1	Rodinné zázemí.....	29
3.2.2	Helenino dětství.....	30
3.2.3	Vstup do kláštera.....	30
3.2.4	Nemoc a úmrtí.....	31
3.3	Rámcové zdokumentování poselství sestry Faustyny	32
3.3.1	Obraz Milosrdného Ježíše	32
3.3.2	Svátek Milosrdenství.....	34
3.3.3	Korunka k Božímu Milosrdenství.....	34
3.3.4	Hodina Milosrdenství.....	35
3.3.5	Šíření úcty k Božímu Milosrdenství.....	36
4	Srovnání zjevení	37
4.1	Boží Tvář.....	37
4.1.1	Poslání	37
4.1.2	Znamení.....	39
4.1.3	Vidění Trojice	40
4.1.4	Eucharistie, zpověď	41
4.2	Modlitba, oběť, pokání	42
4.2.1	Tělo, Krev, Duše a Božství Ježíše Krista.....	42
4.2.2	Oběti.....	43
4.2.3	Prosba za národy, pokání	46
4.3	Spása, přijetí okolím.....	47
4.3.1	Vidění pekla	47
4.3.2	Formy uctívání, spása hříšníkům	49
4.3.3	Duchovní vůdce, nedůvěra okolí.....	50
4.3.4	Oslavení, poselství dnes	52

Závěr	55
Seznam použité literatury a zdrojů:	57

Úvod

Při výběru tématu bakalářské práce mne zaujalo téma soukromých zjevení, která sice nejsou závazným učením magistéria, ale v životě církve mají své nezastupitelné místo a značnou mírou ovlivňují vývoj spirituality. Tato zjevení se z pochopitelných důvodů, především pro možnost falšování a celkovou složitost prokázání pravosti, odrážejí ve větší míře v duchovním životě jen u omezeného okruhu věřících, přesto by po solidním prozkoumání všech okolností, včetně porozumění kontextu dané doby neměla být opomíjena. Již na tomto místě je nutné zdůraznit, že poselství, která zjevení přinášejí, nesmějí být v rozporu s učením církve a podléhají učitelskému úřadu církve.

Cílem práce je pomocí dostupné literatury zpřehlednit dvě soukromá zjevení, která se odehrávala na počátku 20. století, seznámit s jejich hlavními motivy i životními osudy vizionářů a vzájemným porovnáním podstatných prvků obou zjevení svědčit o jejich významu. Práci lze využít v pastorační činnosti, k přiblížení tématu soukromých zjevení, i k osobnímu růstu duchovního života a rozvoji spirituality. Zabývat se budeme zjeveními, jež se odehrála v portugalské Fatimě a zjeveními polské řeholní sestry Faustyny.

V první části se zastavíme u nastínění pojmů, které všeobecně, nebo konkrétně s námi sledovanými zjeveními mají souvislost. Další část bude věnována fatimským zjevením, kde budou tyto události představeny v historickém i místopisném kontextu a bude zde popsán stručný průběh událostí i s hlavními atributy poselství. Ve třetí části bude pojednáno o dobovém kontextu a rámcovém zdokumentování zjevení polské světice sestry Faustyny, opět s představením hlavních motivů, které tato zjevení přinesla. V poslední části budou vybrané styčné body obou poselství postaveny vedle sebe, aby bylo možné vyvozovat závěry o jejich podobnosti. Použitými metodami budou kompilace, popis a komparace. Základní hypotézou je předpoklad, že se potvrdí podobnost v podstatných prvcích obou poselství a tím bude potvrzena jejich aktuálnost i oprávněnost k aplikaci do praktického života. Při citaci biblických textů bude užíván Český studijní překlad Bible.

1 Úvod do pojmů

1.1 Soukromá zjevení

V dějinách lidstva docházelo vždy k různým mystickým zážitkům a viděním. O tom, jak se sděloval Bůh v průběhu časů lidem svědčí na mnoha místech knihy Písma. Ve Starém zákoně jsou takovými hlasateli Božího slova například Noe, Abrahám, Mojžíš, Eliáš, nebo Izaiáš. Tito lidé prožívali určitá zjevení, jejichž prostřednictvím Bůh lidem sděloval svou vůli. Z křesťanského pohledu je výrazným prorokem Jan Křtitel, který ohlašoval příchod spasitele Ježíše Krista. On sám o něm řekl: „*Amen, pravím vám, mezi těmi, kdo se narodili z ženy, nepovstal nikdo větší než Jan Křtitel; avšak ten nejmenší v království Nebes je větší než on.*“¹

1.1.1 Proroci v biblických textech

Proroci jsou často chápáni jako vizionáři budoucnosti, ale tento pohled je mylný. Bůh posílá proroky tam, kde chce zjevit svou vůli na konkrétním místě a v konkrétním čase. Je ovšem pravda, že pokud zpětně přehlédneme mnohá staletí, určitý přesah proroctví do budoucích časů lze nalézt. Hebrejský výraz, pro proroka zní *nabí'* a jeho význam má souvislost s „posláním“, nebo *chozeh* znamenající „vidoucí“. Asi nejvíce výstižným výrazem, který zachycuje vlastní úkol proroků, se jeví řecké *profētēs*, které by se dalo volně přeložit jako „předhlásající“. Prorok byl tedy chápán, jako mluvčí autentického Božího slova před izraelským společenstvím. Obsahem proroctví proto není snaha odhalit dalekou budoucnost, ale tlumočit Boží apelování na lidskou svobodnou vůli a burcovat k obrácení.²

1.1.2 Soukromá zjevení pohledem katolické církve

Vrcholným zjevením je vtělení Božího Syna Ježíše Krista, které církev označuje jako zjevení veřejné *revelatio publica*, a které až do jeho slavného druhého příchodu nebude

¹ Mt 11, 11.

² Srov. BROŽ Vojtěch. *Biblistika: Druhá část, Starý zákon*. Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta Katedra Kulturních a náboženských studií, Hradec Králové 2005, s. 62.

překonáno.³ Církev ve víře očekává druhý Kristův příchod, který bude definitivním naplněním dějin spásy, obnovy a vládou Božího Syna. Veřejné zjevení bylo ukončeno úmrtím posledního z apoštolů, všechna ostatní zjevení jsou považována pouze za soukromá *revelationes private*.⁴

Skrze Písmo svaté a společenství církve vstupuje Boží slovo do světa v každé době a nadále také skrze prostředníky, kteří jsou určeni k tomu, aby se Kristovo veřejné zjevení v určitém historickém období žilo plněji.⁵ Je nutností uvědomit si, že soukromá zjevení by se stala bezvýznamná, pokud by byla oddělena od zjevení veřejného a nebyla v souladu s učitelským úřadem církve.⁶ Dá se předpokládat, že některá zjevení jsou určena pouze vidoucím jako varování před nebezpečím, nebo k osobnímu obrácení k víře. K osobnostem, které takové zjevení prožili a není příliš známé, patří například zjevení anděla ve snu Karla IV.⁷

1.1.3 Posuzování věrohodnosti zjevení

Církev zaujímá k soukromým zjevením velmi obezřetný postoj. Základním kritériem v posuzování jejich pravosti je skutečnost, že ke zjevení veřejnému již nemohou nic nového přidávat, nejedná se tedy o zjevení konstitutivní, jako v případě působení Božího Syna na zemi, ale pouze aktualizací.⁸ B. J. Groeschel rozlišuje zjevení podle jejich věrohodnosti na autentická, tedy církví uznaná, problematická, falešná a podvodná. Za autentické je zjevení uznáno po důkladném prošetření komisí na různých úrovních a prohlášení místního biskupa o jeho pravosti. Toto prohlášení může dále potvrdit papež a případně vést k zavedení všeobecnému liturgickému svátku. Problematická zjevení mohou obsahovat určité rozpory v obsahu, nebo ve vlastní osobnosti vidoucích. A za falešná jsou považována vidění, nebo mystické zážitky, způsobené duševní poruchou osoby. Domnělí vizionáři tedy neklamou záměrně, ale skutečně věří, že se setkávají

³ Srov. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, *Dei Verbum* I. kap. čl. 4.

⁴ Srov. POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *K problematice soukromých-aktualizačních-zjevení*. Teologické texty [online]. Číslo 2010/5 [2019-06-14]. Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2010-4/K-problematice-soukromych-aktualizacnich-zjeveni.html>

⁵ KKC §67.

⁶ Srov. Srov. GROESCHEL, Josef Benedict. *Tichý jemný hlas*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, s. 16.

⁷ Srov. HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Svět české středověké církve*. Praha: Argo, 2010, s. 114.

⁸ Srov. POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *K problematice soukromých-aktualizačních-zjevení*. Teologické texty [online]. Číslo 2010/5 [2019-06-14]. Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2010-4/K-problematice-soukromych-aktualizacnich-zjeveni.html>

s nadpřirozenými jevy. Podvodnými jsou nazývána zjevení, smyšlená s přímým úmyslem klamat.⁹

Určitou odpověď na posuzování pravosti zjevení můžeme nalézt přímo v Písmu svatém, kde se dočteme: „*Mějte se na pozoru před falešnými proroky, kteří k vám přicházejí v rouchu ovčím, ale uvnitř jsou draví vlci. Po jejich ovoci je poznáte. Což se sbírají z trní hrozny nebo z bodláčí fíky? Tak každý dobrý strom nese dobré ovoce, ale prohnílý strom nese špatné ovoce.*“¹⁰ Jedním z vodítek při vyslovení důvěry o údajných zjeveních jsou normy, které stanovila Kongregace pro nauku víry, a kde jsou kritéria podle povahy rozdělena na *pozitivní* a *negativní*. Za pozitivní kritéria jsou například považována: morální jistota, nebo alespoň velká pravděpodobnost existence faktu na základě solidního šetření; osobní kvality subjektu, zejména psychická vyváženost a ochota chápat církevní autoritu; pravost teologické a spirituální nauky; zdravá zbožnost a stálé duchovní plody, zejména svědectví lásky, konverze a modlitby. Za negativní kritéria byly stanoveny: zjevné omyly ve faktech; věroučné omyly připisované Bohu, nebo svatým; zřetelná snaha po zisku; psychické nemoci subjektu; nebo těžké nemorální skutečnosti spáchané v souvislosti s údajným nadpřirozeným faktem.¹¹

Soukromá zjevení nelze pokládat za neomylná, neboť není vyloučeno, že ze strany vidoucích nemohlo dojít k určitému nevědomému zkreslení a nelze je tedy přijímat stejně závazně jako články katolické víry. Církev tak věřícím udílí pouze souhlas k jejich uctívání.¹²

1.2 Boží milosrdenství

Hlasatelé Božího slova svým životem i skutky vyzívají k obrácení a skrze pozoruhodná znamení, která často zjevení doprovázejí, jsou jejich slova potvrzována. Případy zázračných uzdravení, obrácení a záchrany poodkrývají také Boží tvář, zjevující se jako láska a odpuštění. Co je ochoten Bůh pro nás a pro naši spásu podstoupit, bylo

⁹ Srov. GROESCHEL, Josef Benedict. *Tichý jemný hlas*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, s. 29-35.

¹⁰ Mt 7, 15-17.

¹¹ Srov. RADIO Vatikana.CZ. *Normy pro rozlišování údajných vidění a zjevení*. [online]. 2012-05-22. [2019-06-14]. Dostupné z: <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=16468>

¹² Srov. GROESCHEL, Josef Benedict. *Tichý jemný hlas*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, s. 19-20.

zjeveno sestoupením Božího Syna a jeho ukřižováním. Přesto jako lidstvo máme stále velký dluh v tom, jak své lidství uskutečňujeme.

1.2.1 Boží milosrdenství ve Starém zákoně

Texty Starého zákona mají pro pojem milosrdenství několik výrazů. Nejčastěji se užívá slova *hesed*, vyjadřující dobrotivost, která ve vztazích působí dobrou vůli, ale současně také věrnost. Označuje-li *hesed* zároveň milost, nebo lásku, vychází přitom právě z této věrnosti. Vždy když je ve Starém zákoně vztaženo slovo *hesed* na Boha, má na zřeteli smlouvu, kterou Bůh uzavřel s Izraelem. Tato smlouva byla ze strany Boha darem a milostí, ale současně Božím závazkem k jejímu plnění. V Babylónském vyhnanství prorok Ezechiel píše: „Řekni proto izraelskému domu: Toto praví Panovník Hospodin: Nečiním to kvůli vám, izraelský dome, nýbrž kvůli svému svatému jménu, které jste znesvěcovali mezi pronárody, kamkoli jste přišli.“¹³ Vyvolený Izraelský národ smlouvu mnohokrát porušoval a její podmínky nedodržoval, spolu s tím zanikala i její právní platnost. Právě tehdy se *hesed* projevil stejný jako na počátku, jako darující milost a láska, silnější než zrada a mocnější než hřích. Tato Boží věrnost znamenala úplné odpuštění, návrat milosti a obnovení smlouvy.¹⁴

Druhým častým výrazem označujícím milosrdenství řečí Starého zákona je slovo *rehamim*. Zatímco *hesed* zdůrazňuje závazek zodpovědnosti za svou vlastní lásku, který můžeme analogicky připisovat spíše vlastnostem mužským, slovo *rehamim* již svým etymologickým významem *matčino lůno* ukazuje více na lásku mateřskou. Vyjadřuje se tak zcela jedinečné pouto, které v sobě zahrnuje celou škálu citů, jakými jsou dobrotivost, trpělivost, shovívavost, nebo i vůle k odpuštění. U proroka Izaiáše čteme: „Cožpak může zapomenout žena na své pacholátko, neslitovat se nad synem vlastního života? I kdyby některé zapomněly, já na tebe nezapomenu.“¹⁵ Tato tajemná, nezničitelná mateřská láska se projevuje vysvobozením od nepřátel, odpuštěním hříchů jednotlivcům i národu, nebo jako ochota eschatologického zaslíbení.¹⁶

Kromě nejčastěji používaných výrazů *hesed* a *rehamim* se můžeme setkat i s dalšími slovy vyjadřujícími Boží přízeň. Prvním z nich je *hanan*, označující potvrzení milosti a

¹³ Ez 36, 22.

¹⁴ Srov. JAN PAVEL II. *Dives in misericordia: encyklika Jana Pavla II. o božím milosrdenství* z 30. listopadu 1980. Praha: Zvon, 1996, úvod.

¹⁵ Iz 49, 15.

¹⁶ Srov. JAN PAVEL II. *Dives in misericordia: encyklika Jana Pavla II. o božím milosrdenství* z 30. listopadu 1980. Praha: Zvon, 1996, úvod.

stálou schopnost velkodušnosti, shovívavosti a laskavosti. Dalším je *hamal*, ve svém doslovném významu *ušetřit (poraženého nepřítele)*, které tak naznačuje projev slitování, v jehož důsledku dochází k odpuštění a prominutí viny. Slovo *hus*, znamenající milosrdenství a slitování na základě citového pohnutí a v neposlední řadě výraz *emet*, označující jistotu, bezpečí a v určitém smyslu i věrnost.

Z knih Starého zákona je získána syntéza a bohatství výrazů, ale současně i rysy obrazu Boží starostlivé lásky, která se při setkání se zlem, a zvláště pak s hříchem člověka, nebo i celého národa projevuje jako milosrdenství. Je možné však sledovat i určitý vývoj v nárocích na člověka a na jeho slitování. Požadavek zapudit ze svého srdce zášť i pomstu a dát odpuštění každému člověku, vrcholí v sapienciální literatuře, která je jakousi přípravou na Ježíšovo učení.¹⁷

1.2.2 Boží milosrdenství v Novém zákoně

Při rozjímání o Božím milosrdenství používají autoři novozákonních spisů výrazy, které odpovídají zkušenostem a vědomí jejich doby. Řecký slovník Septuaginty nedisponuje tak velkým množstvím výrazů s bohatou škálou drobných rozdílů, jako je to v hebrejské předloze, přesto Nový zákon vychází z oné významové hojnosti a hloubky, kterou se texty Starého zákona vyznačují.¹⁸

Ježíš v evangeliích celou svou činností zjevuje Boží milosrdenství. Tento aspekt je nejvíce patrný u evangelisty Lukáše, kde se setkává a slitovává nad chudými, nemocnými, nebo hříšnými. Ukazuje tak na Boží soucit nad těmi, kteří důvěřují v Boží dobrotu a lásku. Ježíšovo učení odhaluje Boha Otce, připraveného dávat spásu všem, kdo se nechají strhnout jeho odpuštěním a milosrdenstvím: „*Pravím vám, že tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.*“¹⁹

Stejně jako se novým způsobem poodkrývá Boží tvář, získávají nové rysy i požadavky, které jsou kladeny na člověka. Při Horském kázání Ježíš vystoupil na horu, aby kázal²⁰, podobným způsobem v dřívějších dobách přinesl Mojžíš z hory požadavky

¹⁷ Srov. LÉON-DUFOUR, Xavier, ed. *Slovník biblické teologie*. 2. vyd. Praha: Academia, 2003, s. 223-224.

¹⁸ Srov. JAN PAVEL II. *Dives in misericordia: encyklika Jana Pavla II. o božím milosrdenství z 30. listopadu 1980*. Praha: Zvon, 1996. úvod.

¹⁹ Lk 15, 7.

²⁰ Srov. Mt 5, 1-12.

Zákona, aby byla lidem zjevena Boží vůle v oblasti spravedlnosti.²¹ Ježíš oznámil nároky na člověka, s kterými lze obstát před Božím trůnem a jsou apelem na lidské srdce i svědomí. Nauka Pavlových listů pak zdůrazňuje odlišnost křesťanů od okolního světa právě v tom, že se v jejich srdcích nachází láskyplná dobrota a milosrdenství, které je otevřené vůči druhým: „*Bud'te k sobě navzájem laskaví, milosrdní a odpouštějte si navzájem, jako i Bůh v Kristu odpustil vám.*“²²

²¹ Ex 19-20.

²² Ef 4, 32.

2 Zdokumentování fatimského zjevení

Na konci druhého desetiletí 20. století se světem začalo šířit jméno, dosud zcela neznámého území, v jehož souvislosti se hovořilo o viděních Panny Marie. Ta se zjevovala třem dětem, Františkovi, Hyacintě a jejich sestřenici Lucii na odlehlém místě zvaném Cova Da Iria ve farnosti Fatima v pohoří Serra d' Aire uprostřed Portugalska. Název *Cova da Iria* v překladu znamená Údolí míru. Je tedy zajímavým faktem, že v období končící první světové války se Panna Maria zjevovala Údolí míru, aby přinášela poselství míru. Událostem navíc předcházela setkání s andělem Portugalska, který se představil jako anděl míru a dodejme, že první Mariánské vidění se odehrálo osm dní předtím než, papež Benedikt XV. do Loretánské litanie nechal zavést ivokaci *Regina pacis, ora pro nobis* - Královno míru, oroduj za nás.²³

Při popisu dětství a průběhu fatimských událostí, budou hlavními zdroji knihy: *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, kterou zaznamenal otec Luis Kondor na základech dopisů sestry Lucie, dále jen: KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě* a kniha *Pasáčci z Fatimy* sepsaná otcem Manuelem Fernandem Silvou, dále jen: SILVA, M. F. *Pasáčci z Fatimy*.

2.1 Časové zařazení a dobový kontext

2.1.1 1. světová válka

Významným aspektem fatimských událostí je probíhající první světová válka, která v letech 1914-1918 zaplavila téměř celou Evropu a zasáhla také Afriku i Asii. Zjevení se odehrávala ve více fázích, stěžejní část však proběhla v průběhu roku 1917, tedy v době, kdy válčící strany byly již značně fyzicky, psychicky i hmotně vyčerpany.

Velká válka, jak byla ve své době nazývána, byla v mnoha neblahých ohledech výjimečná. Fakt, že v 19. stol. byla zavedená všeobecná branná povinnost pro všechny muže a byly využívány nové technické prostředky jako telegraf a železnice, umožnil

²³ Srov. Tamtéž, s. 9.

postavit proti sobě milionové armády, jaké v dějinách neměly obdoby. V průběhu celého válečného konfliktu bylo povoláno přes 60 miliónů mužů. Poprvé byly užity některé inovace zbrojního průmyslu, jako chemické otravné látky, nástražné miny, kulometry a letadla k provádění průzkumu nad bojišti i bombardování. Válečný konflikt se vyznačoval značnou dehumanizací. Německý koncept totální války, totiž znamenal konec v rozlišování mezi vojáky a civilisty a prosazoval také legitimitu, použít pro dosažení vítězství všech dostupných prostředků. Jedním z dokladů neúcty k lidskému životu může být bitva o Verdun roku 1916, kdy německé velení vrhlo do ofenzivy statisíce vojáků s vědomím, že jdou na jistou smrt. Strategie bitvy spočívala v předpokladu, že stejně velké ztráty na životech, populačně slabší Francie neustojí.²⁴

Velké fyzické i psychické utrpení vedlo na frontách k případům dezerce, odmítání boje a povstání vojáků. Tyto případy byly přísně řešeny popravami. Ve velkém rozsahu válka zasáhla i vnitrozemí bojujících států a konané stávky, demonstrace a hladové bouře byly opět s velkou krutostí potlačovány. K válečnému neštěstí se na jaře roku 1918 přidala epidemie španělské chřipky, která podle odhadů v letech 1918-1920 počet obětí ztrojnásobila z 10 na 30 milionů lidských životů.²⁵ Dalších 20 milionů obyvatel si z války neslo těžké následky v podobě zmrzačení a psychických nemocí.²⁶ Toužebně očekávaný mír nastal 11. listopadu 1918 na základě uzavřené dohody.

2.1.2 Papežské snahy o mír

Papež Pius X. (1903-1914) vedl upřímnou snahu o to, aby k válečnému konfliktu nedošlo. Odmítl vyhovět požadavku rakouského ambasadora požehnat císařsko-královské armádě, či alespoň udělit osobní požehnání císaři Františku Josefu s tím, že žehnat může pouze míru. Dle určitých svědectví napsal císaři i osobní dopis, s naléhavou prosbou, aby se do války se Srbskem nepouštěl, ale prosbě vyslyšení nebylo dopřáno.²⁷ Další nástupce na Petrově stolci, papež Benedikt XV. (1914-1922) byl válčícími stranami zcela vyloučen z mírových jednání, přesto se neúnavně snažil působit proti nenávisti mezi národy a v srpnu roku 1917 předložil mocnostem dlouho připravovanou mírovou nótu,

²⁴ Srov. PETRÁČEK, Tomáš. *Církev, tradice, reforma: odkaz Druhého vatikánského koncilu*. Praha: Vyšehrad, 2016, s. 50-51.

²⁵ Srov. Tamtéž, s. 50-51.

²⁶ Srov. FRANZEN, August. *Malé církevní dějiny*. Praha: Zvon, 1992, s. 260.

²⁷ Srov. PETRÁČEK, Tomáš. *Církev, tradice, reforma: odkaz Druhého vatikánského koncilu*. Praha: Vyšehrad, 2016, s. 48.

nabízející všem stranám důstojné podmínky, opatření a principy proti dalším konfliktům. Obě protistrany, však její přijetí odmítli.²⁸

Otřesná válečná zkušenost, bolesti, bídy a hladu značně ovlivnila myšlení ve společnosti, projevující se nedůvěrou k vládnoucím vrstvám i církevním autoritám. Dala prostor k prosazení ideologických politických hnutí a objevovaly se i útoky na duchovní. Mnoha lidem se církev začala jevit jako přežitek starého monarchistického světa, který by měl zmizet v nenávratnu.²⁹

2.1.3 Ruská revoluce

Politický obrat v carském Rusku před ukončením první světové války ovlivnil na mnoho desetiletí vývoj celosvětových dějin. Stal se smutným mezníkem, kdy s nepohodlnými lidmi a inteligencí národa bylo zacházeno, jako s nejhoršími zločinci. Přestože faktory umožňující prosazení krajně levicových proudů měly širší spektrum, posledními z rozhodujících, byla kritická hospodářská situace, nedostatek potravin a zoufalá touha po míru i nastolení spravedlnosti vůči nejnižším vrstvám obyvatel.

Revoluce se odehrála ve dvou fázích, takzvané únorové a říjnové.³⁰ Po únorových stávkách a hladových bouřích roku 1917, podepsal car Mikuláš abdikaci ve prospěch svého bratra velkoknížete Michaila, který však den poté odstoupil ve prospěch vniklé Prozatímní vlády. Vládu tvořila dvě politická centra. První byla Státní дума, parlamentní instituce carského Ruska, seskupující přední politiky občanských stran a Petrohradský sovět dělnických a vojenských zástupců pod názvem Ruská sociálně demokratická dělnická strana, vzniklá z podnětu socialistických stran. V této době bylo na frontách i v týlu kolem 10. miliónů mužů, ale armáda trpěla těžkými zásobovacími potížemi, které vyostřili celkovou averzi mužstva vůči důstojníkům, podporovanou protiválečnou agitací

²⁸ Srov. FRANZEN, August. *Malé církevní dějiny*. Praha: Zvon, 1992, s. 259.

²⁹ Srov. PETRÁČEK, Tomáš. *Církev, tradice, reforma: odkaz Druhého vatikánského koncilu*. Praha: Vyšehrad, 2016, s. 52.

³⁰ Srov. Datum 25. října 1917 odpovídá v Rusku platnému juliánskému kalendáři, který byl později v rámci sjednocení s ostatními zeměmi bolševickou vládou zrušen. Pro zbytek světa události podle gregoriánského kalendáře odpovídají 7. listopadu. Srov. WIKIPEDIE. *Říjnová revoluce*. [online]. 2019-06-11 [2019-06-14]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Říjnová_revoluce

bolševiků³¹ a její stav se pohyboval na pokraji kolapsu. Na vesnicích docházelo k samovolné pozemkové reformě, kdy se rolníci krvavě zmocňovali půdy statkářů.³²

Zlomovým bodem se stala noc z 24. na 25. října, kdy Vojenský revoluční výbor obsadil veřejné i vládní budovy, oznámil svržení Prozatímní vlády a vládní moci se chopily orgány Petrohradského sovětu. Na sjezdu sovětů byla ustanovena Prozatímní dělnická a rolnická vláda, nazvaná Rada lidových komisařů, vedená Vladimírem Uljanovem Leninem.³³ Bolševickým převratem započala v Rusku občanská válka, která byla provázena velmi krutým jednáním proti sobě stojících bloků a vedla k masové emigraci. Podle odhadů vlast opustilo nejméně jeden milión obyvatel. Převážně se jednalo o studenty, inženýry, profesory, duchovní, ale také bývalé politiky a osoby šlechtického původu. Leninova krajní levice dokázala udržet svou pozici a nastolit vládu jedné strany. Příznačným rysem hospodářské politiky pro tuto vládu byla krajní centralizace průmyslové výroby a zásobovací diktatura, která pro rolníky znamenala odevzdání všeho, kromě osobní spotřeby a osiva.³⁴ V roce 1922 byl založen Sovětský svaz, který se po druhé světové válce stal jednou ze dvou světových supervelmocí.³⁵

2.2 Místo zjevení

Mariánská úcta bez pochyb patří k dějinám Portugalska a na jeho území se nachází mnoho chrámů a svatyní zasvěcených ke cti Boží rodičky. Král Jan IV. učinil roku 1646 slavnostní přísahu, že se Panna Maria, Matka Boží, počatá bez poskvrny prvotního hříchu stává patronkou a královnou celého území i všech jeho kolonií. Od této přísahy portugalská panovníci již nenosili královskou korunu, neboť za jedinou královnou země byla považována Panna Maria.³⁶ V 19. století, ale situace vypadala zcela jinak. Zřejmě vlivem politické nestability, častými převraty a zmatky, lidé odpadali od víry a Portugalsko bylo

³¹ Pojem bolševik byl používán od 2. sjezdu Ruské sociálně demokratické dělnické strany v roce 1903, na kterém se strana rozštěpila na frakci radikálních tzv. bolševiků doslova „majících většinu“ a ostatních tzv. menševiků „majících menšinu“. Srov. WIKIPEDIE. *Bolševici*. [online]. 2019-02-24 [2019-06-14] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Bolševici>

³² Srov. VACULÍK, Jaroslav. *Přehled světových dějin v letech 1917-1945*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 6-12.

³³ Srov. VACULÍK, Jaroslav. *Přehled světových dějin v letech 1917-1945*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 13.

³⁴ Srov. Tamtéž, s. 18-22.

³⁵ Srov. WIKIPEDIE. *Sovětský svaz*. [online]. 2019-05-09 [2019-06-14]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sovětský_svaz

³⁶ Srov. SILVA, M. F. *Pasáči z Fatimy*, s. 135.

v této době považováno, za jednu z nejvíce zesvětštěných zemi světa. Vyvrcholení nastalo roku 1910, kdy definitivně padlo království a země se stala republikou. Tehdy začalo velké pronásledování křesťanů, stát přerušil styky s Vatikánem, byly rušeny kláštery a biskupové střeženi policejním dozorem. Velký podíl na těchto událostech mělo zednářství, jehož programem bylo úplné vymýcení katolicismu.³⁷

Odpovědí na tuto vlnu pronásledování, bylo v roce 1916 v celé zemi zorganizování *růžencových kruciátů*. Závazek se skládal z každodenní modlitby růžence, společných modliteb, vystavení obrazu Panny Marie Růžencové v domovech a častého přistupování ke svatému přijímání.³⁸ Ovšem po celý rok 1917 docházelo také v celém Portugalsku k rozsáhlým případům plenění kostelů. Útoky se nevyhýbaly ani znesvěcování konsekrovaných hostií, které byly z chrámů ukradeny, nebo na místech rozházeny a pošlapány.³⁹ Fatimské události tento vývoj zcela narušily, protináboženské strany ztratily záhy svůj vliv a duchovní stav země se naprosto změnil, takže dnes je spolu s Polskem Portugalsko považováno za jednu z nejvíce katolických zemí v Evropě.⁴⁰

2.3 Vizionáři a jejich rodinné zázemí

2.3.1 Lucie

Lucie de Jesus byla z tří pasáček nejstarší. Narodila se na Zelený čtvrtek v Aljustrelu dne 28. března 1907 a byla poslední ze sedmi dětí manželů Antónia dos Santos a Marie Rosy Ferreirové. S narozením Lucie se můžeme setkat s dvěma údaji, neboť v místní matrice je zapsán datum 22. března. Nesrovnalost způsobil Luciin otec. V kraji pod pokutou platila povinnost, přinést dítě ke křtu osm dní po narození, otcí však kvůli pracím tento termín nevyhovoval, a tak se rozhodl, že datum narození nahlásí dřívější. Svátost křtu tak Lucie přijala jen dva dny po narození, na Bílou sobotu.⁴¹

³⁷ Srov. PRESS, František. *Maria...: Mariánská zjevení a poselství lidem 20. století*. Vyd. 1. Brno: Mariánské nakladatelství, 1991, s. 48-49.

³⁸ Srov. SILVA, M. F. *Pasáčky z Fatimy*, s. 136.

³⁹ Srov. Tamtéž, s. 128-130.

⁴⁰ Srov. PRESS, František. *Maria...: Mariánská zjevení a poselství lidem 20. století*. Vyd. 1. Brno: Mariánské nakladatelství, 1991, s. 48-49.

⁴¹ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 196.

Za zmínku stojí, jak Lucie své jméno získala. Jako kmotru pro ni rodiče pozvali Marii Rosu⁴², která bydlela v sousedství. Jak bylo ale v té době považováno za nezbytné, musela o svolení požádat svého otce. Když se otec ptal, jaké jméno děvčátko dostane, dozvěděl se, že Marie Rosa po matce, protože matka už čtyři dcery má a žádná se nejmenuje po ní. Otec však své dceři nechtěl ke kmotrovství svolit, pokud se nebude jmenovat Lucie. Rodiče nakonec se shovívavostí souhlasili, ale podívovali se nad tím, jak José Marto na takové jméno přišel. Ve farnosti nikdo nepamatoval, že by nějaké dítě bylo pokřtěno tímto jménem. Jeho význam se překládá jako *ta, která osvěcuje*.⁴³

Lucie byla velmi oblíbená pro svou veselou a přátelskou povahu. Když trochu povyrostla, často se stávalo, že byla matkou pověřena, aby doma na dvorku hlídala menší děti, jejichž rodiče pracovali na polích. Děti byly v její přítomnosti velmi rády, hrály si s ní a poslouchaly příběhy, které velmi dobře vyprávěla. V necelých osmi letech, se stala pastýřkou, aby se její starší sestry mohly věnovat pracím na poli, nebo u tkalcovského stavu.⁴⁴

Luciiny rodiče se jmenovali António dos Santos a Maria Rosa. O manželství měli velmi vysoké mínění, což svým životem také často potvrzovali. V jejich domě byl každý vítaným hostem a lidé si k nim přicházeli vypůjčit suroviny na vaření, nebo načerpat vodu ze studny, když okolní nádrže vyschly.⁴⁵ Pomáhat druhým pro ně bylo naprosto přirozené, což se prokázalo nejvíce v době epidemie španělské chřipky, kdy Luciina matka a později i otec chodili po domech obstarávat nemocné.⁴⁶

2.3.2 František a Hyacinta

Je velmi těžké hovořit o jednom, aniž by nebyl zmíněn druhý, neboť jejich životní cesta i duchovní příběh jsou nerozlučně spjaty. František a Hyacinta byli nejmladšími potomky manželů Manuela Pedra Marta a Olímpie de Jesus dos Santos, prostých rolníků, kteří se narodili v Aljustrelu, patřícím do fatimské farnosti. Pokusme se, ale přece jen představit to, co se zdá pro každého z těchto dvou sourozenců charakteristické.⁴⁷

⁴² Jedná se o Marii Rosu dceru Josého Pedra Marta, tedy strýce Františka a hyacinty. Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 69.

⁴³ Srov. Tamtéž.

⁴⁴ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 85.

⁴⁵ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 199.

⁴⁶ Srov. Tamtéž, s. 201.

⁴⁷ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 90.

František Marto se narodil 11. června 1908 a 20. června téhož roku byl pokřtěn. Dalo by se říci, že byl dítě jako každé jiné, a přece jej prameny vystihují, jako vysoce laskavého a dobrosrdečného chlapce, který miloval přírodu. Není snadné říci, kdy se u něho probudila láska k modlitbě, možná při společných modlitbách v rodinném kruhu, výrazně se však projevila již po setkáních s andělem, a ještě intenzivněji po zjeveních na Cova da Iria. Nejraději v těchto chvílích vyhledával samotu a přesto, že by se Lucie s Hyacintou modlili s ním, často si našel nějaký úkryt, aby mohl být o samotě. Zapsal se sice do základní školy, ale když Panna Marie oznámila, že on i Hyacinta půjdou brzy do nebe, místo ve školní lavici sedával po dobu výuky poblíž svatostánku a adoroval Nejsvětější svátost.⁴⁸ Nejvíce byl zasažen tím, jak lidé urážejí Boha svými hříchy, a tak chtěl Boha těšit svými modlitbami.⁴⁹

Hyacinta byla sedmé a poslední dítě manželů Martových, narodila se 11. března 1910 a křest přijala 19. dne téhož měsíce na svátek svatého Josefa. Jako mnoho jiných dětí si ráda hrála, zpívala a tančila. Její oblíbenou hrou bylo „*na fanty*“, kdy tomu, kdo prohrál, například určila, jakou květinu má přinést. Jako nejmladší potomek byla rodiči hýčkána a možná i proto se mezi ostatními dětmi uměla někdy urazit. Pro tuto vlastnost své sestřenice, nebyla Lucií až do zjevení příliš nevyhledávala. Byla však také upřímná a projevovala soucit, což se výrazně projevilo ve vytrvalosti a obětech, po vidění pekla, kdy často, vroucně vyprošovala milosti pro duše ve smrtelném hříchu. Její spontánní a živá povaha, byla příčinou, že i přes dohodu mlčenlivosti, svěřila své matce vidění krásné Paní.⁵⁰ Často slovy vyjadřovala lásku k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie i své unešení a úctu k eucharistii. Když se za ní v době nemoci Lucie cestou z kostela stavovala, Hyacinta jí k sobě tiskla, neboť spolu s ní chtěla mít blízko u sebe Pána, kterého Lucie v eucharistii přijala.⁵¹ V nemoci prokázala nezlomnou odvahu a oddanost, kdy všechno utrpení obětovala za obrácení hříšníků a Svatého otce.⁵²

⁴⁸ Srov. Tamtéž, s. 98-99.

⁴⁹ Srov. Tamtéž, s. 147.

⁵⁰ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 105-109.

⁵¹ Srov. Tamtéž, s. 268.

⁵² Srov. Tamtéž, s. 264-269.

2.4 Rámcové zdokumentování fatimských zjevení a jejich poselství

2.4.1 Nejasná zjevení roku 1915

V době, kdy Lucie začínala pást stáda, chodívala se třemi děvčaty. Jednoho dne hnaly svá stáda ke kopci zvanému Cabeço po jižním svahu Valinhos. V čase kolem oběda, když se společně modlili růženec, spatřila před sebou nad stromy vznášející se nejasnou postavu jakoby zprůsvitnělou slunečními paprsky. Jelikož některá děvčata o tomto zážitku doma vyprávěla, zeptala se matka Lucie, co vlastně společně děvčata viděla. Malá Lucie nedokázala popsat, jinými slovy, že nebylo možné poznat žádné ostré rysy, a tak řekla: „*Vypadalo to jako postava zahalená do prostěradla.*“⁵³ Luciina matka nad tím tehdy mávla rukou, že jde o dětské hlouposti. Vidění postavy se opakovalo ještě dvakrát. Mezi lidmi se o tom mluvilo a někteří si začali z Lucie tropit posměch. Tato skutečnost měla patrně vliv na pozdější události, kdy Lucie bude chtít o nových viděních zachovávat mlčenlivost.

2.4.2 Tři zjevení anděla míru

O rok později dostali svolení pást ovce i tehdy osmiletý František a šestiletá Hyacinta. Rodiče však nechtěli, aby děti chodily s ostatními pastevci, z důvodu udržení jejich mravní čistoty, a tak začaly doprovázet svou starší sestřenicí. I během svých povinností trávily mnoho času hraním a povinné růžencové modlitby často zkracovaly jen odříkáním prvních slov modliteb. Jednoho dne, když se chtěly schovat před hustým mrholením, našly v olivovém háji Chausa Velha jeskyni, která jim poskytla úkryt. Jejich pozornost upoutal silný vítr, který rozechvěl stromy a zahlédly postavu, která se k nim blížila přes olivový háj. Měla podobu asi patnáctiletého mladíka, který byl průsvitný, jako křišťál.⁵⁴ Představil se jako anděl míru, poklekl na zem, sklonil čelo až k zemi a přikázal opakovat třikrát tato slova: „*Můj Bože, věřím v Tebe, klaním se Ti, doufám v Tebe, miluji Tě! Prosím Tě za odpuštění pro ty, kteří nevěří, Tobě se neklaní, v Tebe nedoufají a nemilují Tě. Tak se modlete. Srdce Ježíše a Marie vaše prosby vyslyší.*“⁵⁵ Za nějaký čas si děti hrály na zahradě Luciiných rodičů u studny, jež nazývali Arneiro. Když spatřily tutěž

⁵³ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 62.

⁵⁴ Srov. Tamtéž, s. 63.

⁵⁵ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 64.

postavu, promluvila k nim: „*Co děláte? Modlete se, hodně se modlete! Nejsvětější Srdce Ježíše a Marie mají s vámi plán milosrdenství. Přinášejte Nejvyššímu Pánu modlitby a oběti.*“⁵⁶

Poslední vidění anděla se odehrálo na skalnatém vrcholu nad olivovým hájem nesoucí název Pregueira. Když děti odříkávaly s obličejem u země modlitbu, které se od anděla naučily, rozzářilo se nad nimi světlo, v němž spatřily opět stejnou postavu. V levé ruce držela kalich, nad kterým se vznášela hostie, z níž skanulo do kalicha několik kapek krve. Anděl nechal kalich vznášet ve vzduchu, klekl si d dětem a třikrát s nimi opakoval: „*Nejsvětější Trojice, Otče, Synu a Duchu svatý, hluboce se ti klaním a obětuji ti nejdražší Tělo, Krev, Duši a Božství našeho Pána Ježíše Krista, přítomného ve všech svatostáncích světa, na smír za potupy, rouhání a lhostejnost, jimiž je urážen. Pro nekonečné zásluhy jeho Nejsvětějšího Srdce a Neposkvrněného Srdce Mariina tě prosím za obrácení ubohých hříšníků.*“⁵⁷ Po této modlitbě dal Lucii přijmout hostii. Krev z kalicha rozdělil mezi Františka a Hyacintu se slovy: „*Přijměte Tělo a pijte Krev Ježíše Krista, kterého nevděční lidé tak těžce urážejí! Konejte pokání za jejich hříchy a těšte vašeho Boha.*“⁵⁸ Pozoruhodným faktem je, že František zjevení pouze viděl, ale neslyšel hlas, obsah sdělení mu tak obě dívky musely tlumočit.⁵⁹

2.4.3 Zjevení krásné Paní

13. května 1917

V tento den byli tři pasácci se stády na pastvě, na pozemku patřícím Luciiným rodičům jménem Cova da Iria. Rodina jej využívala k pěstování polních plodin i jako pastvinu. Kolem poledne děti ze hry vyrušil silný záblesk. Ze strachu před blížící se bouří začaly houfovat stáda k odchodu, ale když procházely kolem malého dubu, spatřily nad jeho větvemi paní v bílých šatech, zářící průzračným světlem. Děti byly od stromku vzdáleny jen asi jeden a půl metru, takže stály ve světle, které tuto paní obklopovalo. Po chvíli k dětem promluvila: „*Nebojte se! Neublížím vám.*“⁶⁰ Lucie se odvážila zeptat, kdo paní je a co si přeje a dostalo se jí odpovědi: „*Přicházím z nebe. Přišla jsem vás požádat, abyste sem přicházely po šest příštích měsíců třináctého dne vždy ve stejnou hodinu. Pak*

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž, s. 65.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Srov. Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 123.

⁶⁰ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 163.

vám řeknu, kdo jsem a co chci. Pak se sem vrátím ještě po sedmé.“⁶¹ Po Luciiných dotazech se dále dozvěděly, že se všichni dostanou do nebe, ale u Františka s dovětkem, že se bude muset pomodlit mnoho růženců.⁶²

Po odpovědích na Luciiny dotazy se paní děti zeptala na otázku, která je pro zbytek událostí velmi významná, obsahuje totiž vlastní poslání i účel oněch zjevení: „*Chcete se obětovat Bohu a snášet všechna utrpení, která na vás sešle, na smír za hříchy, jimiž je urážen, a jako prosbu na obrácení hříšníků?*“⁶³ Děti s posláním souhlasily, bylo jim tedy oznámeno, že budou muset mnoho trpět. Boží milost je však bude posilovat.⁶⁴ Když paní domluvila, z otevřených rukou jí vysvitla záře, která jim pronikala hrudí, takže se samy viděly v Bohu, který byl tímto světlem. Děti padly na kolena a začaly se modlit. Ke konci zjevení byly vyzvány, aby se každý den modlily růženec, a tak světu vyprosily konec války.⁶⁵

Obě děvčata musela Františkovi slova zjevení tlumočit, neboť stejně jako při setkání s andělem vše pouze viděl. Malí vizionáři od Panny Marie nedostali zákaz o tom, co viděli hovořit, ale na naléhání Lucie, která již byla poučena negativními reakcemi okolí z roku 1915, slíbili mlčenlivost. K prozrazení došlo, ještě téhož dne, nejmladší Hyacintou, která byla krásnou paní tak fascinovaná, že se svěřila své Matce. Tato velká novina se začala rychle šířit a přicházeli také první návštěvníci, kteří chtěli malé vizionáře i místo zjevení spatřit.⁶⁶ Hyacinta bude za porušení slibu svou sestřenicí ještě mnohokrát odprošovat, neboť největší kritika se snesla právě na nejstarší Lucii, a to jak od okolí, tak především od vlastní matky.

13. června 1917

Pasácci na Cova da Iria šli doprovázení asi padesáti až sedmdesáti lidmi. Stejně jako v květnu spatřili nejdříve odlesk blížícího se světla a poté nad dubem zářící postavu paní. Rozhovor opět vedla Lucie. Na otázku, co od nich paní požaduje, dostala odpověď: „*Přeji si, abyste sem přišli příští měsíc třináctého, abyste se modlili každý den růženec a naučili*

⁶¹ Tamtéž, 163.

⁶² Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 138-140.

⁶³ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 164.

⁶⁴ Podobně jako při zvěstování andělem Panně Marii v jejím pozemském životě, je toto rozhodnutí svobodné a dobrovolné. Předpokládejme, ale že k vyslovení takového souhlasu je člověk již predisponován a naplněn zvláštní milostí. Srov. BROŽ Vojtěch. *Mariologie: Kurs pro studenty náboženské výchovy (kombinované studium)*. Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta Katedra Kulturních a náboženských studií, Hradec Králové 2010, s. 11.

⁶⁵ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 164.

⁶⁶ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 142-145.

*se číst. Potom vám řeknu, co chci.*⁶⁷ Lucie Pannu Marii prosila, aby je vzala do nebe, ale jako odpovědi se jí dostalo: „*Ano, Hyacintu a Františka si tam vezmu brzo, ale ty zůstaneš ještě nějaký čas zde na zemi. Ježíš chce, aby ho lidé poznali a milovali a ty mu máš při tom pomoci. Chce zavést ve světě úctu k mému Neposkvrněnému srdci.*“⁶⁸ Nejstarší z dětí tato zpráva rozesmutila, Panna Maria dodala: „*Nikdy tě neopustím, mé neposkvrněné Srdce bude tvým útočištěm a cestou, která tě povede k Bohu.*“⁶⁹ Při těchto slovech otevřela ruce a zalila děti znovu nesmírnou září. Hyacinta a František stáli v části záře, která se zvedala k nebi a Lucie v té, která se rozlévala po zemi. Před pravou dlaní Panny Marie spatřili srdce ovinuté trním, které se je zdálo probodávat. Pochopili, že je to Neposkvrněné Srdce Mariino, zraňované lidskými hříchy, a od nich si přeje odčinění těchto vin. Přítomní lidé zpozorovali, že se děje něco neobvyklého, zahlédli ale pouze jemný obláček nad větvemi, které se ohýbaly směrem k východu, a slyšeli od malého dubu vycházet líbezný hlas, kterému nebylo rozumět, ale chvílemi připomínal tiché bzучení včely.⁷⁰

13. července 1917

Lucie prožívala doma velké těžkosti, jediným na její straně byl otec. Sourozenci a obzvláště matka ji podezřívali ze lži. Proto, jinak tato zbožná žena uvítala, Luciino předvolání na faru k výslechu. Důrazně svou dceru napomenula, aby se ke lhaní doznala a učinila tak všemu konec. Výslech byl podrobný, ale laskavý. Protože Lucie odpovídala velmi krátce a stroze, jeho závěrem bylo vyjádření, že se pravděpodobně nejedná o poselství z nebe, když o tom nechce mluvit, ale naopak by se mohlo jednat o d'áblovu léčku.⁷¹

V Lucii tato věta způsobila velký vnitřní neklid a utrpení. Podléhala pokušení říci, že vše je pouhý výmysl a byla rozhodnuta nevrátit se na Cova da Iria. O tom, že skutečně nemusí jít o poselství z nebe, ji přesvědčoval i fakt, že v jejich domě již nevládl radostný pokoj jako dříve. Jen František s Hyacintou ujišťovali svou sestřenici, že to, co viděli je jisté z nebe. Přesto ještě den před očekávaným zjevením, nechtěla Lucie o tom, že by se na místo vrátila, ani slyšet. Neútěšný stav Lucie ještě umocnil sen, ve kterém spatřila

⁶⁷ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 165.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž, s. 165-166.

⁷⁰ Srov. GONZAGA, Luis da Fonseca. *Fatima: Maria hovoří k světu*. 1.vyd. Český Těšín: Katolické nakladatelství COR JESU, 1993, s. 13.

⁷¹ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 159.

d'ábla, který se smál jejímu oklamání a chtěl ji stáhnout do pekla. Vyhýbala se Františkovi s Hyacintou a utíkala do samoty od své matky, kde by jinak ráda našla bezpečí. Ta ke své dceři zaujímal spíše pohrdavý postoj. V očekávaný den se, ale stav náhle obrátil a Lucie pocítila silnou touhu, jít na místo zjevení. V domě Martových našla zbylé dva plačící pasáčky v modlitbách. Společně se tedy vydali na cestu.⁷²

Krátce po příchodu na Cova da Iria, kde se nacházel početný dav lidí, opět spatřili přicházející zář a následně krásnou paní nad dubem. Lucie přednesla několik proseb a dotazovala se, kdo paní je a zda by udělala zázrak, aby lidé uvěřili, že vidění jsou pravá. Panna Maria děti vybídla, aby dále přicházely každý měsíc, modlily se růženec a dala příslib, že v říjnu oznámí, kdo je a co si přeje, i příslib, že lidé budou moci spatřit zázrak. A dodala, aby při přinášení obětí tak činily z lásky k Ježíši, za obrácení hříšníků a na smír za hříchy proti Neposkvrněnému Srdci Mariinu.⁷³ Při těchto posledních slovech Paní otevřela znovu ruce a děti uviděly záři pronikající do země, kde spatřily ohnivé moře, d'ábly a utrpení duší v zoufalém volání a naříkání. Paní smutně dodala: „*Viděli jste peklo, kam přicházejí duše ubohých hříšníků. Aby je zachránil, chce Bůh zavést ve světě úctu k mému Neposkvrněnému Srdci. Budou-li lidé dělat, co vám řeknu, zachrání se mnoho duší a bude mír. Válka se chýlí ke konci. Ale nepřestanou-li lidé urážet Boha, začne za pontifikátu papeže Pia XI. nová a horší válka. Když uvidíte jednou v noci zářit neznámé světlo, vězte, že je to velké znamení, které vám Bůh dává, že potrestá svět za jeho zločiny válkou, hladem, pronásledováním Církve a Svatého Otce.*“⁷⁴ Abych tomu zabránila, přijdu a budu žádat zasvěcení Ruska svému Neposkvrněnému Srdci a smírné přijímání o prvních sobotách v měsíci. Budou-li má přání splněna, Rusko se obrátí a bude mír; když ne, bude šířit své bludy po světě, bude vyvolávat války a pronásledování Církve. Dobří lidé budou mučeni, Svatý Otec bude mnoho trpět, různé národy budou zničeny, ale nakonec mé Neposkvrněné Srdce zvítězí. Svatý Otec mi zasvětil Rusko, to se obrátí na víru a světu bude dopřána doba míru.⁷⁵

Vidění pekla děti velmi zasáhlo, zvláště nejmladší Hyacinta, pak na něho často myslela a modlitbou vyprošovala milosti pro duše, které mají být do pekla uvrženy. Červencové zjevení je nazýváno Fatimským tajemstvím, neboť Lucie s Hyacintou

⁷² Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 70-73.

⁷³ Srov. SILVA, M. F. *Pasáčky z Fatimy*, s. 166-167.

⁷⁴ Tato záře se objevila večer 25. ledna 1938, podobala se požáru obrovské intenzity. Ve sdělovacích prostředcích byla vědci označena za polární záři. Srov. SILVA, M. F. *Pasáčky z Fatimy*, s. 175.

⁷⁵ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 110-111.

obdržely pokyn hovořit o událostech jen s Františkem. Svolení k jeho zveřejnění dostala Lucie od Panny Marie až později. Jedná se o jediné tajemství, ale bývá rozděleno na tři části, neboť první dvě byla Lucií sepsána v roce 1941 a zveřejněna papežem Piem XII v roce 1942. První z nich je vidění pekla. Druhé, zavedení úcty k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie, zasvěcením Ruska a smírným přijímáním o prvních sobotách v měsíci.⁷⁶ Třetí část byla sepsána samostatně v lednu roku 1944 na příkaz biskupa, když Lucie náhle vážně onemocněla. Přes různá naléhání na papežský stolec byla třetí část zveřejněna až za pontifikátu Jana Pavla II. v roce 2000, při příležitosti prohlášení Františka a Hyacinty za blahoslavené. Třetí část je symbolickým viděním, znázorňuje anděla s ohnivým mečem nad světem, volajícího po pokání a Pannu Marii tišící spravedlivý trest. Dále je zde mnoho zabitých, včetně Svatého otce, popraveného vojáky pod křížem z neopracovaných klad. Tento kříž stojí na vrcholu hory a všichni lidé k němu směřují. Pod rameny kříže zachytávají dva andělé krev mučedníků do křišťálových konvic a krví kropí duše blížící se k Bohu.⁷⁷

Výklad tajemství podal již při jeho uveřejnění kardinál Sodano. Pravděpodobně se nejedná o apokalyptické zjevení budoucnosti, ale o znázornění naléhavé výzvy k obrácení a o odpovědnou svobodu každého člověka orientovat se k dobru. Do jaké míry se tedy vidění naplní, záleží na nás. Nadějí celého tajemství jsou slova: „*Mé Neposkvrněné Srdce zvítězí*“, tedy srdce otevřené Bohu, očištěné kontemplací a naplněné láskou.⁷⁸

Při červencovém zjevení naučila Panna Maria děti modlitbu: „*O můj Ježíši, odpusť nám naše hříchy, uchraň nás pekelného ohně a přiveď do nebe všechny duše, zvláště ty, které tvého milosrdenství nejvíce potřebují.*“⁷⁹ Tato modlitba, tzv. *fatimský dodatek* je součástí recitace svatého růžence a vkládá se na ukončení každého desátku za chválu Nejsvětější Trojice.

Srpen 1917

Zvěsti o fatimských zjeveních se velmi rychle šířily do všech světových stran. Do domů malých vizionářů přicházeli mnozí lidé a kladli nekonečné dotazy. Úroda na Cova da Iria byla zcela zničena a nedůvěra Luciiny matky stále se stupňovala. Událostí si povšimly i orgány státní správy. Prošetření se chopil Artur de Olivera Santos, hejtman

⁷⁶ Srov. Tamtéž, s. 110-111.

⁷⁷ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 167-170.

⁷⁸ Srov. Tamtéž, 177-181.

⁷⁹ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 112.

okresu Vila Nova de Ourém, mocný a obávaný muž, který přestože měl pouze základní školu, byl pro svou ambiciózní a důvtipnou povahu přijat do zednářské lože. Již v době království založil deník, který šířil protimonarchistické a proticírkevní ideje a nyní byla jeho politická kariéra na vzestupu. Občanské autority podporované hejtmanem, trvaly na tom, že zjevení na Cova da Iria jsou tajnou akcí kléru, kteří využívají nevědomosti lidu, aby rozvrátili režim. Na druhé straně představitelé církve pojali podezření, že se jedná o past připravenou politiky, jako záminka k novému pronásledování.⁸⁰

Hejtman nařídil, aby se rodiče s dětmi 11. srpna dostavili do okresního města.⁸¹ Na výslech, ale přišla pouze Lucie se svým otcem a strýcem Martem, který nechtěl své děti v horkém létě do vzdáleného města brát. Luciiny rodiče, a to především matka, naopak chtěli dceru podrobit výslechu na hejtmanství s nadějí, že bude přinucena k doznání lži a nastane konec všech nepříjemností. Výsledkem bylo, ale jen napomenutí, za nedostavení se všech dětí, neboť vyzrazení tajemství, ani Luciina příslibu, že se na Cova da Iria již nevrátí, hejtman nedosáhl. První neúspěch jej, ale neodradil a v den očekávaného zjevení se objevil v domě sourozenců Martových. Po neúspěšném výslechu doma i na faře se mu pod záminkou podařilo všechny tři děti odvést do svého domu ve Vila Nova de Ourém. Zde děti strávily tři dny za střídavých slibování a výhružek. Dokonce byly vsazeny do vězení k odsouzeným trestancům. Přes všechny útrapy i strach nebyla jejich mlčenlivost prolomena a tyto urputné zážitky přinášely Bohu jako oběť. Ráno patnáctého srpna byly odvezeny zpět na faru do Aljustrelu.⁸²

Jelikož děti 13. srpna nemohly být na místě zjevení, trápily se výčitkami, zda Paní ještě přijde. Stalo se tak 19. srpna na místě zvaném Valinhos. Hyacinta byla tento den doma, ale protože Lucie cítila, že se blíží něco nadpřirozeného, poslala pro ni jejího bratra Joãa. Ihned po příchodu Hyacinty se Paní zjevila. Požadavky byly podobné, jako v minulých měsících, přicházet třináctého na Cova da Iria a modlit se denně růženec. Lucie přednesla prosby za uzdravení, které ji lidé svěřovali a ptala se, co udělat s penězi, které návštěvníci zanechávali u dubu, nad nímž se zjevovala. Odpovědí bylo nechat zhotovit dvoje nosítka na kterých se nosí sochy, jedny ponese Lucie s Hyacintou, a ještě dvě bíle oblečené dívky, druhé ať nese František se třemi chlapci. Peníze z nosítek budou určeny na svátek Panny Marie Růžencové a zbytek je určen na stavbu kaple, která bude

⁸⁰ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 182-183.

⁸¹ Srov. Tamtéž.

⁸² Srov. Tamtéž, s. 186-197.

vybudována.⁸³ Než se Paní zase vzdálila, rozesmuthněle dodala: „*Modlete se, hodně se modlete a přinášejte oběti za hříšníky, neboť mnoho duší přichází do pekla, protože se za ně nikdo neobětuje a nemodlí.*“⁸⁴

13. září 1917

Přítal lidí stále rostl, když se pasáči v určený den prodírali přeplněnými ulicemi, mnozí na ně volali své prosby: „*At' Panna Maria uzdraví mého chromého syna; At' se mi vrátí domů manžel z války; At' mě uzdraví z tuberkulózy a podobně.*“⁸⁵ Přibývalo také svědků, kteří si během zjevení povšimli nadpřirozených jevů, jako pohasnutí slunečního svitu, pohybujícího se kulového světla, nebo jakýsi déšť bílých květů, mizící dříve, než dopadne.⁸⁶ Rozhovor s Paní probíhal jako v předešlých měsících: „*Modlete se dál růženec, abyste vyprosili konec války. V říjnu přijde i Kristus Pán, Sedmibolestná Panna Maria a Panna Maria Karmelská, svatý Josef s Ježíškem, aby požehnali světu. Bůh je s vašimi obětmi spokojen, ale nechce, abyste spali s provazem ovázaným kolem těla, noste jej jenom ve dne.*“⁸⁷

13 října 1917

Celé Portugalsko žilo v očekávání, co se v den zjevení stane. Někteří se snažili uhodnout, o jakou věc půjde a předpovídali katastrofické události. Jiní slibovali pomstu, v případě, že se nic nestane a vyjde najevo lež. Objevili se i zvěsti, že v blízkosti pasáčků bude umístěna bomba. Děti však byly plné důvěry, že Paní slibovaný zázrak učiní a bude tak učiněna přítrž všem pochybnostem. Luciiny rodiče se poprvé rozhodli doprovodit svou dceru na Cova da Iria, ačkoliv matka stále nemohla uvěřit v dceřinu pravdomluvnost, byla připravena být jí po boku.⁸⁸

Třináctý říjen připadl na sobotu. Nebe bylo od rána zahaleno tmavými mraky a vydatný déšť smácel putující davy, které dle odhadů dosahovaly padesáti až sedmdesáti tisíc lidí. Po společných modlitbách dala Lucie pokyn, aby lidé zavřeli deštníky, zjevení začalo: „*Chci ti říci, aby zde postavili k mé počtě kapli; jsem Panna Maria, královna*

⁸³ Srov. SILVA, M. F. *Pasáči z Fatimy*, s. 202-204.

⁸⁴ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 170.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Srov. SILVA, M. F. *Pasáči z Fatimy*, s. 210.

⁸⁷ Děti k obětem za hříšníky a ukončení války využívaly všechny příležitosti, tím byl i silný, pevně utažený provaz kolem pasu, který našly jednoho dne na silnici a rozdělily na tři díly. Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 171.

⁸⁸ Srov. Tamtéž.

růžence! Modlete se nadále denně růženec. Válka se chýlí ke konci a vojáci se brzy vrátí domů.“⁸⁹ Lucie předložila prosby za mnohá uzdravení a obrácení. Dostalo se jí odpovědi, že někteří milostí dosáhnou, ale jiní ne, protože se musí polepšit a prosit za odpuštění svých hříchů. A dodala: „*Ať už neuráží Boha, byl už tolik urážen.*“⁹⁰ Poté rozevřela ruce, vznášela se vzhůru a její světlo se promítalo do slunce. Když zmizela v dáli, děti spatřily vedle slunce svatého Josefa s Ježíškem, jak žehná znamením kříže světu. Po tomto vidění uviděly Krista Pána žehnajícího stejným způsobem jako Josef a Pannu Marii Bolestnou. A naposledy zahlédly Pannu Marii Karmelskou.⁹¹ Ve stejnou chvíli mnohapočetný dav sledoval, jak slunce změnilo svou barvu na perleťovou a začalo velkou rychlostí rotovat. Z prstence, který ho obklopoval, vysílalo barevné paprsky, poskakovalo po nebi a přibližovalo se k zemi, takže mnozí mysleli, že budou sežehnuti, nebo rozdrceni. Tento úkaz, pro který se vžil název *Tanec slunce*, nebo též *Sluneční zážrak*, trval několik minut a byl pozorován i na vzdálenějších místech.⁹²

2.4.4 *Následné u události*

Děti po zjeveních nadále plnily své povinnosti s pasením stád a využívaly všechny příležitosti, pro přinášení obětí za hříšníky a ukončení války. Bylo to ale také období zkoušek. Velké množství přicházejících lidí narušovalo chod vesnického života a prohlubovaly se tak i rodinné problémy, neboť pro Lucii museli rodiče často posílat, aby se setkala s čekajícími návštěvníky. Nakonec bylo stádo prodáno, což spolu se zničenou úrodou z pozemku silně narušilo rodinný rozpočet a v kritických chvílích to bylo Lucii vyčítáno.⁹³ Situace byla přiosťřena i odchodem duchovního správce, který byl událostmi zmaten a farnost jednoho dne opustil. Vina byla opět přičítána Lucii a některými lidmi za to byla slovně, ale i fyzicky napadána.⁹⁴

Jak Maria předpověděla, konec životní pouti sourozenců Martových přišel skutečně brzy. Koncem října 1918, tedy rok od posledního zjevení byli nakaženi epidemií plicní infekce, pro kterou se kvůli původu rozšíření vžil název španělská chřipka. Děti zesláblly a musely zůstat na lůžku. Vzpomínky z Luciina pera na loučení dětí, uvědomujících si nevyhnutelnou přicházející smrt jsou srdcervoucí. František, který pro slabost již nemohl

⁸⁹ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 172.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 172-173.

⁹² Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 218-229.

⁹³ Srov. Tamtéž, s. 212-213.

⁹⁴ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 91.

chodit, nesl své utrpení velmi statečně. I přes riziko nákazy k němu chodili lidé a předkládali mu své naléhavé záležitosti k přímlově. Bez jediného nářku zemřel 4. dubna 1919.⁹⁵

Hyacintě se do paměti hluboce vtisklo andělovo doporučení, aby děti přijímaly své utrpení odevzdaně a nabízely jej jako smírnou oběť za hříchy, jimiž je Bůh urážen a jako prosbu za obrácení hříšníků.⁹⁶ Plicní onemocnění přinášelo bolestivý a vyčerpávající průběh, který však Hyacinta snášela s trpělivostí a odevzdáním. Své sestřenici se svěřila, o dalších návštěvách Panny Marie, která přicházela s prosbami, zda chce i přes velké utrpení obrátit ještě další hříšníky. Hyacinta byla rozhodnuta přinést tuto oběť z lásky k Ježíši a k Neposkvrněnému Srdci Mariinu, i když věděla, že souhlas bude obnášet odchod do nemocnice, kde zemře v opuštěnosti. V lednu 1920 byla převezena do Lisabonu, kde měla podstoupit operativní zákrok, ale pro nedostatek lůžek byla zatím v doprovodu své matky dočasně umístěna do sirotčince. V tomto domě, kde pobývala necelý měsíc, mohla načerpat duchovní sílu, neboť byl propojen s kaplí, v níž pokud to zdravotní stav umožnil, mohla v tichosti adorovat Ježíše v Nejsvětější Svátosti. Maminka se musela vrátit domů a Hyacinta byla převezena do nemocnice, kde prodělala plánovaný zákrok, který však očekávané zlepšení nepřinesl. Zemřela 20. února 1920.⁹⁷

V červenci roku 1919 náhlé zemřel Luciin otec, kterého velmi milovala a byl jedinou oporou proti všem, kdo jí nedůvěřovali.⁹⁸ Se souhlasem matky odešla ve svých čtrnácti letech, tedy v roce 1921 ze svého domova do Porta, kde byla přijata jako chovanka u sester dorotejek. Získala zde vzdělání i duchovní formaci. Její původ byl utajen, proto zde byla známa jako sestra Marie od Bolestné Matky Boží. Pocítila zde touhu žít řeholním životem a s matčíným svolením vstoupila v osmnácti letech do Institutu svaté Doroty. Odjela do noviciátu ve Španělské Pontavedry a Tuy, kde roku 1934 složila věčné sliby. Zde sepsala čtyři ze šesti *Vzpomínek*, kde popisuje události zjevení. Prožila zde, ale také další vidění a usilovala o splnění požadavků Panny Marie. Do Portugalska se vrátila v roce 1946, ale protože ji stále přitahovala řehole ticha a odloučení, přestoupila po obdržení povolení papeže Pia XII. do Karmelu svaté Terezie v Combře. Na Cova da Iria se ještě několikrát vrátila. Zemřela ve věku 98 let 13. února 2005.

⁹⁵ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 255-265.

⁹⁶ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 64-65.

⁹⁷ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 267-285.

⁹⁸ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 97.

3 Zdokumentování zjevení sestře Faustyně

Životní příběh polské světice začíná před první světovou válkou, ale jeho stěžejní část je situována do období mezi světovými válkami, v polském kontextu označovaném jako období druhé republiky.⁹⁹ Mystické zážitky zapisovala na pokyn svého zpovědníka do sešitků jejíchž přepisem vnikla kniha: *Deníček – Boží Milosrdenství v mé duši* mapující poselství, které. Přestože sestra Faustyna měla pouze nedokončené základní vzdělání, vyznačují se její texty hlubokou spiritualitou.

Při popisu zjevení a života sestry Faustyny budeme vycházet především z knihy *Deníček: Boží Milosrdenství v mé duši* sestavenou Kongregací sester Matky Božího Milosrdenství z deníčků, které si sestra na pokyn svého zpovědníka vedla, dále jen: Dn. a příslušný číselný odkaz a z knihy *Faustyna neobyčejně obyčejná: příběh o setkání* Jolanty Sąsiadek, kde jsou vhodně doplněny údaje o dětství a rodině sestry Faustyny.

3.1 Místo a časové zařazení

3.1.1 Časové zařazení a politický kontext

Již od počátku první světové války v roce 1914, kdy Německo a později i Rakousko-Uhersko vyhlásily válku Rusku, bylo polské obyvatelstvo přímo zasaženo boji na velké části svého území a polští vojáci, v celkovém počtu 3,4 miliónu postupně povolávání do všech tří armád zmíněných záborových mocností. V mnohých válečných bojích se polští vojáci prokázali velkou obětavostí a vyvíjeli také značné úsilí, k vytvoření samostatné polské armády. Tuto skutečnost se podařilo naplnit v roce 1916 kdy Rakousko-Uhersko a Německo umožnily obnovení Polského království s vlastní ozbrojenou mocí.¹⁰⁰

Po ukončení Velké války a vyhlášení polské nezávislosti sice vznikl a existoval samostatný stát, ale jeho teritoriální vymezení zůstalo značně nedořešené. Polská republika tak vedla i v období mezi světovými válkami řadu ozbrojených konfrontací se sousedními státy, a to včetně Československa. Vytvořit vlastní národní identitu a udržet mezinárodní stabilitu byl nelehký úkol, neboť Polsko bylo zemí s početnými národnostními a etnickými menšinami Němců, Ukrajinců, Bělorusů, Litevců, Židů a

⁹⁹ Srov. ŘEZŇÍK, Miloš. *Dějiny Polska v datech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010, s. 328.

¹⁰⁰ Srov. Tamtéž, s. 315-320.

dalších, pro které bylo problematické se s tímto státem ztotožnit. Přispívala k tomu, ale i státní politika, která tyto menšiny postihovala represemi. Z tohoto hlediska představovala Polská republika poměrně nestabilní stát, charakterizovaný častými změnami vládních kabinetů a politickými krizemi. Přestože se dařilo realizovat rozsáhlé hospodářské i strategické projekty, zakládat nové univerzity a rozvíjet kulturní i umělecké směry, bylo nutné vyrovnávat se po celé meziválečné období se závažnými ekonomickými problémy, které provázeli sociálními nepokoje.¹⁰¹

Ve světě stále více docházelo k prosazování radikálních, ideologických směrů, plynoucích především ze sílícího Německého nacionalismu a bolševického Ruska. Byla to právě Německo-sovětská agrese vůči Polsku, která zahájila druhou světovou válku, organizovaným terorem a likvidací polských intelektuálních, politických i vojenských elit.¹⁰²

3.2 Rodinné zázemí a dětství

3.2.1 Rodinné zázemí

Helena vyrůstala v Głogowci, v chudé rodině Stanislava a Marianny Kowalských. Otec se živil výpomocí v okolních hospodářstvích jako rolník a tesař. Se svou ženou vlastnili malý domek se skromným hospodářstvím, kde děti již od raného věku vypomáhali, aby zajistili nejnutnější živobytí. Heleniny rodiče od svatby deset let toužebně očekávali prvního potomka. Nakonec jim bylo dopřáno osmi dcer a dvou synů, dvě z dcer, patrně z důvodu nedostupnosti zdravotní péče několik měsíců po narození zemřely. Stanislav vynikal svou pracovitostí i poctivostí a dokázal moudře naplánovat potřebnou práci. Byl zásadový, ale někdy až výbušný a své děti vedl přísně. O sedm let mladší žena Marianna byla mírné, trpělivé a vlídné povahy.¹⁰³

Oba rodiče dávali poznat svým slovem i životem, jak důležité místo v jejich životech zastává Bůh. Marianna své děti seznamovala s pravdami víry a Stanislav, jeden ze dvou obyvatel Głogowce, kteří uměli číst, ve svém domě nahlas předčítal z

¹⁰¹ Srov. ŘEZNÍK, Miloš. *Dějiny Polska v datech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010, s. 328-330.

¹⁰² Srov. Tamtéž, s. 375.

¹⁰³ Srov. SAŚIADEKOVÁ, Jolanta. *Faustyna neobyčejně obyčejná: příběh o setkání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 16-19.

textů Písma, či životopisů svatých.¹⁰⁴ Tuto povinnost, později ochotně Helena převzala.¹⁰⁵

3.2.2 *Helenino dětství*

Helena se narodila 25. srpna 1905 jako třetí z deseti dětí a o dva dny později byla pokřtěna. Maminka o ní vyprávěla, že byla mezi ostatními dětmi výjimečná. Vynikala především svou pracovitostí, poslušností a pokorou, ale také svou usměvavou a vždy veselou povahou. Každému vždy ráda ochotně pomáhala. S oblibou se starala o malé děti, které ji často obklopovaly a měly ji velice rády.¹⁰⁶

Již v sedmi letech v duši pociťovala hlas volající k dokonalejšímu životu, v zahradě si stavěla malé oltáříky, kde se modlila a ve svých touhách si představovala, jak kráčí daleko s poutníky. Rodiče však takové myšlenky rázně zamítali. V devíti letech poprvé přijala po roční výuce náboženství první svaté přijímání. I po letech nejstarší sestra Josefa vzpomínala, jak byla Helena v tento den šťastná a ani večer nemluvila o ničem jiném.¹⁰⁷ Ve dvanácti letech¹⁰⁸ začala Hela, jak jí doma oslovovali, svou školní docházku. Přestože byla velice nadaná a dobře se učila, chudoba rodiny si vyžádala, aby vzdělávání po necelých třech letech ukončila a pomáhala s pracemi doma.¹⁰⁹

3.2.3 *Vstup do kláštera*

V šestnácti letech, stejně jako její dvě sestry, nastoupila Helena do služby, aby tak rodině přispívala svým výdělkem. Pracovala v pekárně v Aleksandrowie Łódzkim, odkud se po roce vrátila domů s prosbou o svolení ke vstupu do kláštera. Rodiče prosbu zamítli s argumentem, že nemají peníze na věno, které kandidátka podle tehdejšího zvyku přinášela.¹¹⁰ Poslušná rodičů odjela tedy za prací do Lodže, kde již pracovaly její sestry. Nejdříve pomáhala s úklidem u Františkánských terciárek, později byla přijata jako hospodyně v rodině Sadowských. V této době znovu žádala rodiče o svolení k řeholnímu

¹⁰⁴ Srov. SAŚIADEKOVÁ, Jolanta. *Faustyna neobyčejně obyčejná: příběh o setkání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 34-35.

¹⁰⁵ Srov. Tamtéž, s. 19.

¹⁰⁶ Srov. Tamtéž, s. 16.

¹⁰⁷ Srov. Tamtéž, s. 35.

¹⁰⁸ Jedná se o rok 1917. V květnu téhož roku ve Varšavě proběhla hladová bouře, kterou vyvolal nedostatek potravin v důsledku německých rekvizicí a katastrofální zásobovací situace. Srov. ŘEZNÍK, Miloš. *Dějiny Polska v datech*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010, s. 323.

¹⁰⁹ Srov. SAŚIADEKOVÁ, Jolanta. *Faustyna neobyčejně obyčejná: příběh o setkání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 34-46.

¹¹⁰ Srov. Tamtéž, s. 52-64.

životu, ale po opětovném zamítnutí se snažila žít běžným životem a potlačovat vnitřní hlas, který jí volal k řeholnímu životu.¹¹¹

Devatenáctiletá Helena byla jednoho dne se svou sestrou na taneční zábavě. I když se společnost dobře bavila, ona v sobě prožívala intenzivní nepokoj. Při jednom tanci vedle sebe náhle spatřila ztýraného Ježíše, celého pokrytého ranami, který se na ni obrátil slovy: „*Jak dlouho tě mám snášet a jak dlouho mě budeš klamat?*“¹¹² Helena se sestře vymluvila na bolest hlavy a utekla do nejbližšího chrámu prosit o poznání, co má dělat. Opět uslyšela slova: „*Jed' ihned do Varšavy, tam vstoupíš do kláštera.*“¹¹³ Helena tedy vyřídila nejnutnější věci, svěřila sestře, co se jí v duši odehrálo a druhý den, bez ničeho, pouze v jedné šatech, vlakem odjela. Ve Varšavě nikoho neznala, v modlitbě se tedy obrátila k Matce Boží a z vnuknutí odjela za město, kde našla nocleh. Druhý den se vrátila do Varšavy, vešla do prvního kostela a modlila se o poznání Boží vůle. Po skončení mše se svěřila knězi, kterým byla vybidnuta k důvěře v Boha a doporučena ke zbožné ženě s prosbou o ubytování. Odtud tedy obcházela kláštery a žádala o přijetí. Po mnoha odmítnutích zaklepala na bránu Kongregace Matky Božího Milosrdenství.¹¹⁴ Helena od představené obdržela příslib, avšak ještě více než rok musela čekat. V tuto dobu mělo být prověřeno nejen její odhodlání, ale také poskytnut čas k naspoření potřebného věna. Helena Kowalská do řádu vstoupila 1. srpna 1925.

3.2.4 Nemoc a úmrtí

Celý život sestry Faustyny byl soustředěn na důslednou snahu o dokonalejší sjednocení s Bohem a na záchranu duší. Přestože jí některé sestry považovaly za příliš horlivou a zvláštní, rády byly v její přítomnosti, naslouchaly úvahám o Bohu, prosily o přímluvy a obdivovaly její neúnavnou a dobrosrdečnou povahu. Sestra Faustyna byla již před vstupem do kongregace vlivem chudých poměrů oslabena a pro své chatrné zdraví musela být několikrát poslána na zotavení. Kvůli tuberkulóze, která zachvátila její trávící ústrojí a plíce byla střídavě hospitalizována v nemocnici na Prądniku a v Krakově. I těžce nemocná, na lůžku a s velkými bolestmi nesla své utrpení ve vnitřním spojení s Bohem a

¹¹¹ Srov. SAŚIADEKOVÁ, Jolanta. *Faustyna neobyčejně obyčejná: příběh o setkání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 62-69.

¹¹² Dn. 9.

¹¹³ Dn. 10.

¹¹⁴ Kongregace sester Matky Božího Milosrdenství vznikla v 19. stol. za účelem pomoci, ze společnosti vyloučeným ženám, prostitutkám a morálně ohroženým dívkám. Chovanky zde nalezly ochranu, učily se od sester pracím a poznávaly principy křesťanského života. Srov. SAŚIADEKOVÁ, Jolanta. *Faustyna neobyčejně obyčejná: příběh o setkání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 81-82.

obětovala jej za hříšníky. Pokorná a odevzdaná, zemřela 5. října 1938, krátce po dovršení svých třiceti tří let.

3.3 Rámcové zdokumentování poselství sestry Faustyny

Je těžké, vystihnout v krátkosti mystický život, který v sobě na pohled tichá a pokorná dívka prožívala. Na pokyn svých zpovědníků a duchovních vůdců, především P. Józefa Andrasze a P. Michala Sopočka, zaznamenávala tyto události do sešitů, z nichž později vznikla kniha: *Deníček: Boží Milosrdenství v mé duši*. Své mystické zážitky svěřovala pouze nadřízeným, zkušeným osobám, neboť si sama nebyla jistá, zda se nejedná o klam. Jedním z těch, kdo poznal, že jde zřejmě o výjimečná setkávání, byla generální představená matka Michaela Moraczewska.

Helena krátce po přijetí do kongregace odjela do noviciátního domu v Krakově, kde v dubnu 1926 oblékla hábit a přijala řeholní jméno sestra Marie Faustyna. Brzy na to ji ovšem začalo sužovat veliké duševní utrpení, prázdnota, hněv ke všemu svatému a pocit že je Bohem zavržena. Období trvající půldruhého roku doprovázelo i fyzické vyčerpání. Po složení prvních slibů pocítila naplnění Božím světlem a v srdci vnímala Nejsvětější Trojici. Přestože se temnoty ještě půl roku vracely, od této doby se duše sestry Faustyny stýkala s Bohem důvěrně, jako dítě se svým otcem.¹¹⁵ Po pětileté přípravě složila věčné řeholní sliby čistoty, chudoby a poslušnosti. Své zasvěcení Pánu chápala ve shodě s učením církve jako mystický sňatek.¹¹⁶ Službu vykonávala v několika kongregačních domech, nejdéle však v Krakově, Płocku a ve Vilně, kde pracovala jako kuchařka, zahradnice a vrátná.¹¹⁷

3.3.1 Obraz Milosrdného Ježíše

V únoru roku 1931 ve své cele uviděla sestra Faustyna Pána Ježíše oblečeného do bílých šatů, s jednou rukou pozdvíženou k žehnání a druhou, dotýkající se hrudi, odkud

¹¹⁵ Srov. Dn. 23-27.

¹¹⁶ Srov. DE FIORES, Stefano. GOFFI, Tullo. *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 86.

¹¹⁷ Srov. KOWALSKA, Faustyna. *Deníček: Boží milosrdenství v mé duši*. 2., upr. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, úvod, s. 13.

vycházely dva paprsky, jeden červený, druhý světlý. Po chvíli Ježíš řekl: „*Namaluj obraz podle toho, co vidíš, s nápisem: Ježíši důvěřuji Ti.*“¹¹⁸ a dále zaslíbení: „*Slibuji, že duše, která bude tento obraz uctívat, nezahyne. Slibuji také už zde na zemi vítězství nad nepřáteli a obzvlášť v hodině smrti. Já sám ji budu bránit, jako vlastní slávu.*“¹¹⁹ Ježíš sestře oznámil, že obraz, který štětcem namaluje, má být uctíván nejprve v kapli kongregace, poté na celém světě. Sestra Faustyna se s událostmi svěřila svému zpovědníkovi. Nejdříve se pokoušela obraz sama namalovat, ale po neúspěších, byl námět zadán malíři Eugeniuszovi Kazimierowskému, který jej dokončil v létě 1934. Tento obraz několikrát změnil své umístění, až roku 1937 našel své současné místo v kostele sv. Michala ve Vilně. Znamější a kongregací distribuovanou verzí je obraz namalovaný Adolfem Hyłou, která vznikl podle předlohy E. Kazimierovského a popisu vize sestry Faustyny. Obraz byl malířem darován jako votivní dar, za záchranu matkou představenou, Irenou Krzyżanowskou a P. Józefem Andraszem v době války. Obraz¹²⁰ byl umístěn do kaple v Krakově-Łagiewnikách a slavnostně posvěcen P. Andraszem o druhé Velikonoční neděli roku 1944, slavené ke cti Božího Milosrdenství.¹²¹

Obraz v pobožnosti plní dvojí roli. Je Ježíšovým nástrojem k udělování milostí všem, kdo jej budou skrze toto dílo uctívat. Dva vycházející paprsky z Ježíšovy hrudi znamenají krev a vodu, které na kříži vytryskly z jeho probodeného srdce. Světlý paprsek je symbolem vody, která hříšníky ospravedlňuje a červený symbolem krve, dávající život.¹²² Druhou úlohou je připomínat Ježíšův požadavek konání skutků bliženecké lásky. Ctitelům Milosrdného Ježíše nemá uplynout ani den bez jediného z aktů milosrdenství, kterými jsou skutek, slovo a modlitba, neboť jak Pán řekl: „*V těchto třech stupních je obsažena plnost milosrdenství a je nezvratným důkazem lásky ke mně.*“¹²³ Na tento požadavek se často zapomíná, ale samotná úcta k obrazu bez milosrdných skutků nenaplnuje pobožnost tak, jak ji Kristus požadoval.¹²⁴

¹¹⁸ Dn. 47.

¹¹⁹ Dn. 48.

¹²⁰ Jde již o druhou verzi obrazu Adolfa Hyły. První verze byla dokončena v roce 1943, ale kvůli svému rozměru ji nešlo v kapli instalovat. Tato první verze je umístěna v domě kongregace ve Vratislavi, kam jej jako do svého nového působiště roku 1946 nechala přemístit matka Irena Krzyżanowská. Druhé verzi obrazu bylo v roce 1954 autorem, Adolfem Hyłou pozměněno pozadí na tmavou barvu, která nahradila původní znázorňující louku. Srov. Dn. 1, poznámka pod čarou 1.

¹²¹ Srov. Tamtéž.

¹²² Srov. Dn. 299.

¹²³ Dn. 742.

¹²⁴ Srov. RÓŻYCKI, Ignacy. *Boží Milosrdenství: základní rysy pobožnosti k Božímu Milosrdenství*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999, s. 25.

3.3.2 Svátek Milosrdenství

Mezi projevy úcty zaujímá svátek Milosrdenství přední místo. K jeho zavedení se vztahuje celkem 14 zjevení.¹²⁵ Poprvé Pán Ježíš hovořil o ustanovení svátku již při oznamování podoby obrazu: „*Chci, aby ten obraz, který namaluješ štětcem, byl slavnostně posvěcen o první neděli po Velikonocích, tato neděle má být svátkem Milosrdenství.*“¹²⁶ Úzká souvislost mezi Ježíšovou Velikonoční obětí a svátkem milosrdenství nás vede k tomu, abychom v tento den rozjímali, o díle vykoupení, jako největším projevu Boží lásky k nám.¹²⁷ Svátku předchází devítidenní nověna, složená z modlitby korunky a Kristem zjevených modliteb. V nich je každý den přiváděna jedna skupina duší k prameni milosrdenství.¹²⁸

Velikost tohoto svátku spočívá v mimořádných příslibech, kněží mají hlásat o velkém Božím Milosrdenství a duše lidí, a to především hříšníků se nemají bát přiblížit se k jeho zdroji.¹²⁹ Lidé jsou vybízeni, aby v tento den přistoupili ke svátosti smíření i svatému přijímání a dosáhli tak úplného odpuštění všech vin a trestů.¹³⁰

3.3.3 Korunka k Božímu Milosrdenství

Jednoho večera spatřila sestra Faustyna ve své cele anděla, který měl vykonat spravedlivý Boží trest, na jistém místě na zemi, které vizionářka odmítá blíže specifikovat. Pokusila se prosit anděla, aby se ještě zdržel, že lidé budou činit pokání. Pocítila v sobě majestát Nejsvětější Trojice a neodvážila se již dále prosbu zopakovat. Ve stejné chvíli si uvědomila v duši sílu Ježíšovi milosti a začala se modlit slovy, která vnitřně slyšela a uviděla nemohoucnost anděla vykonat spravedlivý trest.¹³¹ Slova modlitby, kterými Boha prosila, zněla: „*Věčný Otče, obětuji Ti tělo a krev, duši i božství Tvého nejmilejšího Syna a našeho Pána Ježíše Krista za hříchy naše i celého světa; pro jeho bolestné utrpení, buď k nám milosrdný.*“¹³²

Dále byla sestře zjevena, struktura této modlitby, recitované na zrnkách růžence. První je modlitba *Otčenáš*, následuje *Zdrávas Maria* a *vyznání víry*. Na velkých zrnkách

¹²⁵ Srov. RÓŻYCKI, Ignacy. *Boží Milosrdenství: základní rysy pobožnosti k Božímu Milosrdenství*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999, s. 16.

¹²⁶ Dn. 49.

¹²⁷ Srov. RÓŻYCKI, Ignacy. *Boží Milosrdenství: základní rysy pobožnosti k Božímu Milosrdenství*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999, s. 27.

¹²⁸ Srov. Dn. 1209.

¹²⁹ Srov. Dn. 50.

¹³⁰ Srov. Dn. 300.

¹³¹ Srov. Dn. 474.

¹³² Dn. 476.

se každý desátek uvádí slovy: *Věčný Otče, obětuji Ti...*, na malých zrnkách se opakuje: *Pro jeho bolestné utrpení, buď milosrdný k nám i k celému světu*. Na závěr se třikrát opakuje zvolání: *Svatý Bože, Svátý Silný, Svátý Nesmrtelný, smiluj se nad námi a nad celým světem*.¹³³

Touto modlitbou je možné vyprosit vše, bude-li to ve shodě s Boží vůlí.¹³⁴ Kněží ji mají lidem dávat jako poslední záchranu. I kdyby se ji pomodlili jen jednou, přinese duši pokoj i odpuštění a hodina smrti bude šťastná. Zvláštní poslání této modlitby je pro umírající, jimž jejím prostřednictvím smíme vyprosit milosti v poslední zkoušce.¹³⁵

3.3.4 Hodina Milosrdenství

Touha rozdávat milosrdenství je obsažena i v zaslíbení pro třetí hodinu odpolední, tedy v hodinu Kristovi smrti na kříži. Boží apoštolka blíže neuvádí okolnosti zjevení, jednoduše zapsala slova, která jí byla zjevena: „*Připomínám ti, má dcero, že kdykoliv uslyšíš, jak hodiny odbíjejí třetí, celá se ponoř do mého milosrdenství, veleb je a oslavuj; svolávej jeho všemohoucnost na celý svět, zvláště na ubohé hříšníky, vždyť v té chvíli bylo pro všechny duše otevřeno dokořán. V tuto hodinu vyprosíš pro sebe i pro jiné všechno, v tuto hodinu se dostalo milosti celému světu – milosrdenství zvítězilo nad spravedlností*.“¹³⁶ Ve stejném vidění bylo i popsáno, jak tuto hodinu uctívat. Nejvíce je doporučeno vykonat pobožnost křížové cesty, pokud není na vykonání dostatek času, vejít do svatostánku a uctívat si Ježíšovo srdce ukryté v Nejsvětější svátosti. Pokud ani to není možné, ponořit se alespoň na chvíli do modlitby na tom místě, kde se nachází.¹³⁷

Pán chce, abychom v tuto hodinu rozjímalí o významu jeho výkupné smrti. Naše soustředění se má zvláště ubírat k dobrovolně podstoupenému utrpení a opuštěnosti na kříži. Modlitba se má tedy obracet k Ježíši a být prostoupena uvědoměním si velikosti tohoto spásného činu, který se pro nás stal nejvyšším projevem milosrdenství. Stejně jako u všech modliteb je důležité, aby prosba byla plná důvěry, vytrvalosti a ve shodě s Boží vůlí, kterou je na prvním místě prosba za milosrdenství pro hříšníky.¹³⁸

¹³³ Srov. Dn. 476.

¹³⁴ Srov. Dn. 1731.

¹³⁵ Srov. Dn. 687.

¹³⁶ Dn. 1572.

¹³⁷ Srov. Tamtéž.

¹³⁸ Srov. RÓŽYCKI, Ignacy. *Boží Milosrdenství: základní rysy pobožnosti k Božímu Milosrdenství*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999, s. 37.

3.3.5 Šíření úcty k Božímu Milosrdenství

Pro apoštolku Božího Milosrdenství bylo šíření úcty a zavedení nových forem uctívání, jediným cílem jejího života. O tomto poselství tak svědčila nejen slovem, ale i obětavou službou bližním. Být ctitelem Božího Milosrdenství a prožívat výše popsané projevy, je podmínkou, aby se nám tohoto milosrdenství dostalo,¹³⁹ pro ty však, kdo budou úctu k Božímu milosrdenství šířit, jsou určena zvláštní privilegia.¹⁴⁰

Kněží, kteří budou hovořit o veliké Boží dobrotě a slitování, Ježíš přislíbil účinnou pastorační činnost a obrácení lidí: „*Kněží, kteří budou hlásat a oslavovat mé milosrdenství, dám podivuhodnou moc, pomážu jejich slova a pohnu srdci, k nimž budou mluvit.*“¹⁴¹ Jejich prostřednictvím se uskutečňuje dílo milosrdenství ve svátost smíření, měli by tedy k přijímání této svátosti dodávat odvahu a ujišťovat o Boží vůli, rozdávat i těm největším hříšníkům své odpuštění. Pro všechny, kterým leží obrácení lidí na srdci a šíří úctu k Božímu milosrdenství Ježíš slibuje, že je po celý život bude chránit a v hodině smrti nebude jejich soudcem, ale milosrdným spasitelem.¹⁴²

¹³⁹ Srov. Dn. 965. „*Jestliže nevzdají chválu mému milosrdenství, zahynou na věky.*“

¹⁴⁰ Srov. Dn. 1075.

¹⁴¹ Dn. 1521.

¹⁴² Srov. Dn. 1075.

4 Srovnání zjevení

V této části bude pozornost věnována porovnání obou poselství. Přestože v oblasti duchovního, nadpřirozeného života není možné pracovat s výsledky naměřených hodnot a jinými, jasně prokazatelnými parametry, pokusíme se přeci jen souběžným kladením souvisejících okolností rozjímat o podobnostech a myšlenkovým úsilím vyvodit závěry. Většinu jednotlivých prvků, od sebe nelze zcela separovat, neboť se prolínají a jen v souvislosti s ostatními jsou komplementární. Objektem úvah tak bude sledování podobnosti jednotlivých prvků poselství v širší souvislosti a jejich teologický obsah.

Určitá podobnost obou zjevení je patrná již z vnějších okolností, kdy lze uvést například časovou blízkost, nízké vzdělání vizionářů a z pohledu světa se jednalo o jedince s bezvýznamným společenským postavením. Dále by bylo možné jmenovat onemocnění provázené fyzickým utrpením a úmrtí v nízkém věku. Tyto souvislosti nejsou nepodstatné a některé budou i zmíněny, ale především pro celistvost obrazu. Pozornost bude více směřována na duchovní a praktické požadavky obou poselství a na odkaz, který přesahuje období, kdy se tato zjevení odehrála.

4.1 Boží Tvář

4.1.1 *Poslání*

V případě fatimských zjevení byly děti hned při prvním setkání s Pannou Marií dotázány, zda se chtějí Bohu za hříchy, kterými je urážen a jako prosbu za obrácení hříšníků obětovat. Tuto službu přijali bez zaváhání. Zároveň také obdržely příslib, že jim budou uděleny milosti, které budou při přinášení obětí útěchou.¹⁴³ Na pasáčky, a zvláště na nejstarší Lucii začaly často po prozrazení tajemství dopadat chmury, spojené s reakcí okolí, a to především ve vlastní rodině a pana faráře. I v osobním životě proběhla u každého z nich vnitřní proměna a místo oblíbených dětských činností, začaly ochotně plnit to, k čemu se zavázaly. S časovým odstupem lze vysledovat, jak se u každého z nich, vyprofiloval lehce odlišný charakter a motivace obětí. František byl nejvíce zasažen tím,

¹⁴³ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 68.

jak lidé svým konáním uráží Boha, a tak svými modlitbami i skutky toužil těšit Spasitele a také Pannu Marii. Hyacintě bylo líto duší, které přichází kvůli smrtelným hříchům do pekla. Své modlitby tedy konala na úmysl obrácení a záchrany hříšníků před peklem. Velkou naději pocítovala také v prosbách za Svatého otce, který církev na tomto světě vede. U Lucie se její poslání projevilo až později, kdy svůj život zasvětila Bohu a na pokyn duchovního vůdce sdělila světu své prožitky. Tím vykonala, co Panna Maria požadovala. Především horlivě šířila úctu k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie a usilovala o zavedení pobožnosti prvních sobot.¹⁴⁴

Jak svými slovy sestra Faustyna dosvědčuje, ona sama toužila být nenápadnou fialkou, viditelnou jen pro Boha, přinášející vůni svých modliteb a obětí.¹⁴⁵ Je-li každý svatý odleskem jedné z Božích cností, ona chce zrcadlit Ježíšovo Srdce, plné slitování a milosrdenství.¹⁴⁶ Když poznala velikost Božího plánu, který měla uskutečnit, cítila se být neschopná k jeho vykonání a snažila se vnuknutím vyhýbat. Zřetelně však uslyšela Pánova slova: „*Připravíš svět na můj druhý příchod.*“¹⁴⁷ Tato příprava spočívá v obeznámení lidstva o neproniknutelném Božím Milosrdenstvím v poslední etapě dějin: „*Dříve než přijdu jako spravedlivý soudce, přicházím nejprve jako Král milosrdenství. Dříve než nadejde den spravedlnosti, bude dáno lidem takovéto znamení na nebi: Zhasnou všechna světla na nebi a po celé zemi bude hluboká tma. Tehdy se ukáže na nebi znamení kříže a z otvorů, kde byly probodeny, Spasitelovy ruce a nohy, budou vycházet silná světla, která budou po nějakou dobu osvěcovat zemi. Bude to krátce před posledním dnem.*“¹⁴⁸ Faustyna přijala poslání Kristovy duchovní snoubenky a svým životem usilovala o zpodobnění se svým ženichem, s cílem těsného spojení s Ježíšem skrze lásku, která má být náplní všech modliteb, postů, umrtvení i práce. Zejména jsou jí svěřeny duše hříšníků a zatvrzelých a dále také duše kněží a řeholníků.¹⁴⁹

Přestože výklad fatimského tajemství není církví předkládán primárně jako apokalyptický, obsahuje určitý symbol konečnosti člověka a naznačuje, že období, kdy je ještě možné dosáhnout změnou smýšlení a odčiněním lidských skutků jednotlivce i společnosti se blíží ke konci, neboť hranice, kdy bude dosaženo nejvyšší možné míry

¹⁴⁴ Srov. Tamtéž, s. 146.

¹⁴⁵ Srov. Dn. 255.

¹⁴⁶ Srov. Dn. 1242.

¹⁴⁷ Dn. 420.

¹⁴⁸ Dn. 83.

¹⁴⁹ Srov. Dn. 531.

utrpení je velmi blízko. Tato doba je poslední možná, kdy lze změnou smýšlení a nápravou lidských skutků jednotlivce i společnosti dosáhnout odpuštění. Sestře Faustyně bylo svěřeno, že poselství, které bude přinášet, má být přípravou na druhý Kristův. Obě poselství tak burcují ke změně a přináší pomocí nových forem úcty příležitost k záchraně.

4.1.2 Znamení

O tom, že v říjnu bude možné spatřit zázrak, informovala Panna Maria fatimské pasáčky již od třetího, tedy červencového zjevení. S blížícím se termínem této předpovědi vzrůstaly i spekulace, čeho se zázrak bude týkat i předpovědí o konci světa. Jak bylo popsáno již výše, jednalo se o nezvyklý světelný i pohybový úkaz slunce, který byl spatřen asi sedmdesáti tisícovým davem. Všichni přítomní, včetně několika vědců a lékařů se shodli, že nic podobného nikdy neviděli a jev nelze logicky vysvětlit. Za zmínku stojí i fakt, že v den říjnového zjevení byla obloha od rána pokryta těžkými mraky a nepřetržitě pršelo, až těsně kolem poledne, tedy v obvyklý čas zjevení, se mraky rozestoupily. Po skončení úkazu si přihlížející uvědomili, že jejich oblečení je zcela suché.¹⁵⁰

Sestra Faustyna se nesešla s pochopením svého zpovědníka, o Ježíšově požadavku k namalování obrazu. Interpretoval jej totiž jako malování obrazu ve své duši. Teprve po naléhání na matku představenou, jí bylo doporučeno, aby Ježíše požádala o nějaké jasnější znamení.¹⁵¹ Když takto učinila, dostalo se jí odpovědi: „*Dám to poznat představeným skrze milosti, které prostřednictvím tohoto obrazu udělím.*“¹⁵²

Nadpřirozené události vždy patřily k průvodním jevům různých zjevení a můžeme se s nimi setkat i v textech Písma svatého. Ježíše učitelé zákona a farizeové žádali, aby dal znamení, že je opravdu slíbený mesiáš. V odpovědi jim bylo sděleno, že nebude dáno jiné znamení než proroka Jonáše, tedy že Syn člověka bude v nitru země tři dny a tři noci, stejně jako byl Jonáš v břiše velké ryby.¹⁵³ Přítomní posluchači nebyli schopni slovům rozumět, význam pochopili až retrospektivně Ježíšovi učedníci. Zázraky nejsou určeny pro naše pobavení a nelze se jich žádným způsobem domáhat. Mají posilovat naši důvěru a jsou projevem ekonomické Trojice, toužící po spáse celého světa. Potvrzují slova, která poselství přinášejí a dávají nám poznat neproniknutelnost Božího tajemství.

¹⁵⁰ Srov. SILVA, M. F. *Pasáčky z Fatimy*, s. 218-229.

¹⁵¹ Srov. Dn. 49-51.

¹⁵² Dn. 51.

¹⁵³ Srov. Mt 12, 38-40.

Je nemožné určit, kolik lidí bylo utvrzeno nadpřirozeným znamením o pravosti fatimských zjevení. Zda sluneční úkaz brali pouze jako zajímavé představení, nebo jejich životy zcela změnilы svůj směr. Na druhé straně, jistě byli i tací, kteří zůstali vůči zjevení skeptičtí a k poselství lhostejní. Prokázat milosti, které jsou udíleny skrze milosrdný obraz, by byl úkol ještě složitější, sestra Faustyna se však zmiňuje, že již před započítím naplňování požadavku namalování obrazu, se sama potýkala s nedůvěrou, zda nejde o šálení zlých sil. Prosila tedy Ježíše, aby jako znamení, vedl ke zpovědi jednu chovanku, v té samé chvíli tato chovanka vstala a prosila mistrovou, zda by jí pustila ke zpovědi.¹⁵⁴ Důležitou skutečností, však zůstává, že pro vyslyšení je nezbytná naše důvěra, trpělivost a vytrvalost.

4.1.3 Vidění Trojice

Při zkoumání popisu fatimských zjevení je možné setkat se s postřehem, že se děti viděly ve velikém světě, kterým je Bůh.¹⁵⁵ V tomto světle hořely, aniž by byly spáleny a pronikalo až do hlubin duše. Františka tato zkušenost naprosto uchvacovala a velmi rád o tomto nesmírném světle, kterým je Bůh a Nejsvětější Trojice rozjímal.¹⁵⁶ Když byla již Lucie řeholní sestrou v klášteře v Tuy ve Španělsku, spatřila při večerní svaté hodině v červenci roku 1929, jak se celá kaple rozzářila a nad oltářem stanul obrovský kříž z paprsků světla, který sahal až ke stropu. V horní části kříže byla vidět mužská tvář s tělem do pasu, s holubicí na prsou a tělo dalšího muže přibitého na kříž. O něco níže byl umístěn kalich a hostie, na níž skanulo z tváře a boku Ukřižovaného několik krůpějí krve. Pod pravým břevnem kříže stála Panna Maria Fatimská s věncem z trní a plamenů, držící v ruce své Neposkvrněné Srdce. Na levé straně kříže byl velký nápis, jako z křišťálové vody *Milost a Milosrdenství* stékající na oltář.¹⁵⁷ V osvětlení poznala, že jde o zjevení Nejsvětější trojice. Byla to chvíle, kdy přišla Panna Maria žádat o zasvěcení Ruska a zavedení pobožnosti k jejímu Neposkvrněnému Srdci.

O pocítění Božího majestátu a zvláštní přítomnosti ohně v srdci, který se nejčastěji dostavoval po svatém přijímání, píše i sestra Faustyna.¹⁵⁸ Tento příval žáru je Boží přítomností a láskou, která hoří v Ježíšově Srdci a touží dávat slitování a milosrdenství.¹⁵⁹

¹⁵⁴ Srov. Dn. 74.

¹⁵⁵ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 140-141.

¹⁵⁶ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 135-136.

¹⁵⁷ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 311-313.

¹⁵⁸ Srov. Dn 432.

¹⁵⁹ Srov. Dn. 1521.

Sama ale také dodává, jak je těžké psát lidskými slovy o věcech Boží velikosti.¹⁶⁰ V jedné chvíli spatřila Boží trůn, kde nebeské mocnosti neustále chválí Boha a dále tvorům nepřístupnou záři, kam vchází jen vtělené Slovo. Uslyšela hlas: „*Jsem Pán ve svém bytí a neznám příkazy ani potřeby. Povolávám-li k bytí tvory je to propast mého milosrdenství.*“¹⁶¹

Boží majestát nelze popsat. V knihách Starého i Nového zákona můžeme nalézt místa, kde Bůh hovoří k lidem a toto setkání je prostoupeno neproniknutelným světlem. Zmínme například sv. Pavla, jehož ozářilo světlo z nebe a promluvil k němu hlas Ježíše.¹⁶² V tomto světle můžeme spatřovat odlišení Stvořitele od stvoření i žár Boží lásky, který je příjemný pro ty, kdo milují, ale spalující pro ty, kdo mají srdce zavřené.¹⁶³ Bůh sám v sobě je Bytí ve vztahu a přichází-li k nám, jsme i my tohoto vztahu schopni. Velikost Trojjediného Boha vzbuzuje u lidí bázeň, neměla by to však být bázeň otroctví. Vždyť tam kde vládne láska, je všechno v pořádku.¹⁶⁴

4.1.4 Eucharistie, zpověď

O důležitosti svatého přijímání svědčí i skutečnost, že bylo několikrát podstatným prvkem ve viděních. V prvním případě se anděl s dětmi před vznášející se Nejsvětější svátostí modlil a naučil je modlitbu obětující nejdražší tělo, krev, duši i božství Ježíše Krista. Hostii, z které skanulo několik kapek krve do kalicha, dal Lucii. Františkovi a Hyacintě podal následně přijímání z kalicha.¹⁶⁵ Druhé vidění, kde je popisována přítomnost eucharistie, bylo zjevení Trojice v kapli, kdy krůpěje krve z tváře a boku Ukřižovaného muže stékali na hostii a dále do kalicha. V tomto zjevení Panna Maria přišla žádat o zasvěcení Ruska jejímu Neposkvrněnému Srdci a zavedení pobožnosti prvních sobot v měsíci, ve které je i požadavek přistoupit nejprve ke svátostné zpovědi.

Láska a úcta k eucharistii doslova z textů sestry Faustyny sálá. V době, kdy její onemocnění již značně postoupilo bylo svaté přijímání často jediným pokrmem dne. V textech lze také nalézt popisy pronikavých pocitů po přijetí Pána, kdy se duše nachází

¹⁶⁰ Srov. Dn. 1129.

¹⁶¹ Dn. 85.

¹⁶² Srov. Sk. 9, 1-5.

¹⁶³ Srov. POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Boží milosrdenství jako měřítko spravedlnosti*. Teologické texty [online]. Číslo 1997/6 [2019-06-15]. Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/1997-6/Bozi-milosrdenstvi-jako-meritko-spravedlnosti.html>

¹⁶⁴ Srov. Dn. 732.

¹⁶⁵ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 161.

v hlubokém usebrání.¹⁶⁶ I ona ve vidění spatřila eucharistického Ježíše. Z hostie vycházeli stejné paprsky jako na obrazu, které dopadaly na ruce jejího zpovědníka a dále na ruce všech duchovních a lid, odkud se vracely zpět do hostie.¹⁶⁷ Nejvýznamněji se můžeme se svátostí eucharistie setkat ve Svátku Božího Milosrdenství, kde jsou svatá zpověď spolu s Nejsvětější svátostí nazývány *Pramenem života* a jsou cestou k dosažení odpuštění všech vin a trestů.¹⁶⁸

Eucharistie je v obou poselstvích patrně nejdůležitějším prvkem. Často je v těsném spojení se svátostí smíření. U fatimských zjevení v pobožnosti smírných přijímání po pět za sebou následujících sobot, kde je potřeba k tomuto přijímání přistupovat v milosti posvěcující, tedy po svaté zpovědi a s úmyslem na smír a urážky, jež zarmucují Neposkrvněné Srdce Mariino. V poselství sestry Faustyny ve Svátku Božího Milosrdenství, kde je rovněž pro vykonání celé pobožnosti, a tak i získání milostí potřeba, přistoupit k přijímání po svátosti smíření. U sestry Faustyny je k dispozici více materiálu, kde se vztah k eucharistii projevuje. Tato skutečnost je, ale pochopitelná vzhledem k faktu, že Lucie psala formou dopisů popisujících události, zatímco Faustyna si vedla deník, kde jsou více zachyceny osobní pocity. Vidění krve ve zjeveních nás má ubezpečit o podstatné přítomnosti Božího Syna Ježíše Krista ve svátosti, kde je proměňován chléb a víno.¹⁶⁹

4.2 Modlitba, oběť, pokání

Modlitba měla v životě zmiňovaných vizionářů velmi důležité postavení. Fatimští pasácci sice nejprve odříkávání růžence urychlovali kvůli hrám, jen recitací prvních slov modliteb, ale po doporučení anděla a setkání s nadpřirozenými jevy, se jejich modlitby staly místem důvěrného setkávání s Bohem, proseb a rozjímání. Sestra Faustyna měla zalíbení v modlitbě od dětství a později její význam a hodnotu poznávala ještě hlouběji.

4.2.1 *Tělo, Krev, Duše a Božství Ježíše Krista*

Anděl děti při třetím zjevení naučil modlitbu: „*Nejsvětější Trojice, Otče, Synu a Duchu svatý, hluboce se ti klaním a obětuji ti nejdražší Tělo, Krev, Duši a Božství našeho*

¹⁶⁶ Srov. Dn. 1807.

¹⁶⁷ Srov. Dn. 334.

¹⁶⁸ Srov. Dn. 300.

¹⁶⁹ Srov. SCHILLEBEECKX, Edward. *To číňte na mou památku: studie k eucharistické teologii*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 1998, s. 37-38.

*Pána Ježíše Krista, přítomného ve všech svatostáncích světa, na smír za potupy, rouhání a lhostejnost, jimiž je urážen. Pro nekonečné zásluhy jeho Nejsvětějšího Srdce a Neposkvrněného Srdce Mariina tě prosím za obrácení ubohých hříšníků.*¹⁷⁰

Až překvapivá je podobnost slov, které byly svěřeny sestře Faustyně k zadržení anděla, který měl vykonat spravedlivý trest: „*Věčný Otče, obětuji Ti tělo a krev, duši i božství Tvého nejmilejšího Syna a našeho Pána Ježíše Krista za hříchy naše i celého světa; pro jeho bolestné utrpení, buď k nám milosrdný.*“¹⁷¹

V prvním případě je modlitba obětována *Nejsvětější Trojici*, ve druhém *věčnému Otci*. Tato skutečnost, se ale nevylučuje, vždy se obracíme k tajemství Trojjediného Boha, kterého nelze dělit, ale žije ve třech osobách.¹⁷² Když tyto modlitby vyslovujeme, předkládáme k oběti *Tělo, Krev, Duši a Božství Ježíše Krista* a odvoláváme se tak k utrpení kříže, jako největšímu projevu Boží lásky k nám, a jako k nejsilnějšímu motivu pro naše vyslyšení. Těmito modlitbami se nemodlíme pouze za sebe, ale za všechny lidi, a zvláště pak za ty, kteří nepoznali Boží lásku, ale které věčný Otec zahrnuje do plánu spásy.¹⁷³ V těchto modlitbách se s pokorou dovoláváme vyslyšení, ne pro naše zásluhy, ale pro lásku a milosrdenství, které je Boží podstatou. Dle slov sestry Lucie je modlitba, velmi účinná zbraň, zachraňující duše, otvírající nebe a zavírající peklo.¹⁷⁴

4.2.2 Oběti

Fatimští pasáči svým životem potvrzovali to, co jim bylo ve viděních sděleno. Všechny příležitosti a strasti, se kterými se setkali, obětovali za usmíření a obrácení lidí. Při druhém zjevení anděla v roce 1916 jim bylo svěřeno: „*Přinášejte Bohu oběť za všechno, co můžete, na smír za hříchy, které Boha zraňují a jako prosbu na obrácení hříšníků.*“¹⁷⁵ Při následujícím zjevení anděla míru, kdy byla Lucii podána hostie a František s Hyacintou přijali z kalicha, slyšeli: „*Přijměte Tělo a pijte Krev Ježíše Krista, kterého nevďeční lidé tak těžce urážejí! Konejte pokání za jejich hříchy a těšte vašeho Boha.*“¹⁷⁶ Děti skutečně využívaly všech možností, aby Bohu přinášely oběti a modlitby

¹⁷⁰ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 65.

¹⁷¹ Dn. 476.

¹⁷² Srov. POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Trojice jako základ univerzality-katolicity církve*. Teologické texty [online]. Číslo 2004/5 [2019-06-15]. Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2004-5/Trojice-jako-zaklad-univerzality-katolicity-cirkve.html>

¹⁷³ Srov. RÓŽYCKI, Ignacy. *Boží Milosrdenství: základní rysy pobožnosti k Božimu Milosrdenství*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999, s. 32-33.

¹⁷⁴ Srov. Spoločnosť Božieho Slova Nitra-Kalvária: *Zlatá kniha fatimská*. Nakl. Garmond. 1992, s. 9.

¹⁷⁵ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 64-65.

¹⁷⁶ Tamtéž.

na úmysl odpuštění, obrácení hříšníků a ukončení války. Skutky se týkaly fyzického i duševního utrpení a nutno zdůraznit, že tyto oběti byly konány naprosto svobodně. Bolesti a strádání svého těla snášely za zmiňované úmysly.¹⁷⁷ Musíme si uvědomit, že děti se setkaly s něčím tak výjimečným, že život zde na zemi pro ně ztratil svou původní hodnotu a netoužily, po ničem jiném, než aby byly vzaty Pannou Marií do nebe.

Pasácci často rozdávali své obědy chudým dětem, které potkali cestou na pastviny, v tyto dny pak nejedli nic, nebo jen to, co právě na stromech, nebo polích rostlo. Šlehalý své nohy kopřivami a v parných dnech se i přes silnou bolest hlavy odmítaly napít. Jak bylo již zmíněno, kolem pasu nosily kající provaz: „*Hyacintě vytryskly někdy bolestí slzy; když jsem jí však radila, aby jej odložila, odpověděla: »Ne! Chci nabídnout tuto oběť Pánu jako pokání a za obrácení hříšníků.«*“¹⁷⁸ Všechny skutky konaly děti skrytě bez vědomí svých rodičů i vrstevníků. Tyto oběti je nutno chápat ve smyslu vyvážení zlých skutků, které jsou konány z nenávisti, dobrými a pokornými činy, uskutečňované z lásky k druhým. Následovaly tak Ježíšův vzor, neboť pravým projevem lásky je sdílení.¹⁷⁹

Sourozenci Martovi v době své nemoci vytrpěli mnoho bolesti, ale i tu snášeli s pokorou a odevzdáním.¹⁸⁰ Vnitřní utrpení, které těžce prožívala především Lucie, bylo způsobeno nedůvěrou a nepochopením ze strany své rodiny. Byl to pro ni ostrý kontrast, neboť jako nejmladší člen rodiny byla až do událostí na Cova da Iria všemi milována a konejšena. I prožité uvěznění ve Vila Nova de Ourém, kde bylo dětem vyhrožováno smrtí a přivály příchozích bez ohledů na únavu a soukromí byly nemalou obětí.

Velké utrpení bylo spojeno s nemocí a úmrtími Františka a Hyacinty. Skutečnost touhy, být brzy v nebi, neubrala na tělesných, ani duševních prožitcích. První ze sourozenců zemřel František, Hyacinta pro svého bratra často plakala, ale když se pak zhoršil i její zdravotní stav, statečně utěšovala svou starší sestřenicí.¹⁸¹ Lucie na zkoušky zůstala sama, bez svých dvou společníků i bez otce, který podlehl oboustrannému zápalu plic. Ve svých *Vzpomínkách* píše: „*Má bolest byla tak velká, že jsem myslela, že zemřu. On jediný stával vždy na mé straně, a když proti mně v rodině brojili, on jediný mě brávil do ochrany. Uchýlila jsem se do svého pokoje a volala jsem: »Bože můj! Bože můj! Nikdy*

¹⁷⁷ Srov. GRÜN, Anselm. *Důvěrná slova: modlitby pro každou příležitost*. 2. vyd. Praha: Paulínky, 2016, s. 149.

¹⁷⁸ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 79.

¹⁷⁹ Srov. FRANTIŠEK, papež. *Milosrdenství*. Uspořádala: Hýblová, A. Praha: Paulínky, 2015, s. 23.

¹⁸⁰ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 246-250.

¹⁸¹ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 45.

*jsem si nemyslila, že máš pro mne tolik utrpení! Ale já trpím z lásky k tobě, za odpuštění hříchů, které jsou páčány proti Neposkvrněnému Srdci Panny Marie, za Svatého Otce a za obrácení hříšníků“.*¹⁸²

Faustyna nesla na svém těle skryté stigmatické rány, které přestože nezanechávaly žádné viditelné stopy, projevovaly se přívaly silné bolesti v rukou, nohou, boku i utrpením trnové koruny.¹⁸³ V rozjímání jí bylo svěřeno, že největší chválou Bohu, která předčí všechny posty i umrtvování je podřízení se Boží vůli.¹⁸⁴ V *Deníčku* v únoru 1935 na čistou stránku napsala: „*Ode dneška ve mně neexistuje vlastní vůle.*“¹⁸⁵ Poznala, že od této chvíle, nebude při Božím soudu souzena.¹⁸⁶ V její spiritualitě je kladen velký důraz na motivaci. Zdůrazňuje, že ani nejlepší čin, nemůže být k prospěchu, pokud nevychází z čistého úmyslu.¹⁸⁷ Není nutné trápit se, jestliže se ukáže, že věci nejsou tak dobré, jaké bylo očekávání, Bůh hledí na úmysl, s jakým jsme věc začínali.¹⁸⁸ Aby oběti měli smysl, musí být konány s láskou. Faustyna zapsala Pánova slova: „*Dcero, potřebuji obět naplněnou láskou, neboť jen ta má u mě cenu. Svět má vůči mně veliké dluhy, mohou je splatit čisté duše svou obětí, prokazováním duchovního milosrdenství.*“¹⁸⁹

Utrpení, která s pokorou i trpělivostí přijímáme, a která dobrovolně podstupujeme v obětech, výrazným způsobem zkvalitňují naši osobnost a dávají příležitost k odpoutání se od pomíjivých věcí tohoto světa. Bezpodmínečným aspektem těchto činů, je naplnění láskou k Bohu a bližním. O tom, co v Božích očích činí obět hodnotnou, sestra Faustyna zapsala Pánova slova: „*Jediná hodina rozjímání mého bolestného utrpení je záslušnější, než celý rok se bičovat až do krve; rozjímání o mých bolestných ranách je pro tebe velmi užitečné a mně působí velikou radost.*“¹⁹⁰ Kontemplace utrpení Ježíše Krista je podstatnou součástí obou poselství. Posiluje v nás spojení s Boží láskou, pomáhá k zaměření se na podstatné i dodává sílu k překonávání těžkostí. Oběti musí být vždy vydávány za druhé, ale nelze způsobovat příkoří druhým, s úmyslem jejich obětování, byť by se jednalo o ten

¹⁸² Tamtéž, s. 97.

¹⁸³ Srov. Dn. 759.

¹⁸⁴ Srov. Dn. 904.

¹⁸⁵ Dn. 374.

¹⁸⁶ Srov. tamtéž.

¹⁸⁷ Srov. Dn. 484.

¹⁸⁸ Srov. Dn. 800.

¹⁸⁹ Dn. 1316.

¹⁹⁰ Dn. 369.

nejlepší úmysl. Utrpení nás v jistém smyslu zušlechťuje a pomáhá také růstu v naději na plnost života v radosti.

4.2.3 Prosba za národy, pokání

Ve fatimském poselství hraje velmi důležitou roli požadavek Panny Marie k zasvěcení Ruska jejímu Neposkvrněnému Srdci. Poprvé se zmiňuje o tom, že přijde žádat zasvěcení, při zjevení 13. července 1917, kdy pasáčky spatřili hrůzy pekla. Zasvěcení mělo sloužit k odvrácení nové blížící se války, období hladu a těžkých zkoušek pro církev: „*Jestliže lidé mé přání splní, Rusko se obrátí a bude mír. Jestliže ne, bude Rusko šířit své bludy po světě a vyvolá tak války a pronásledování Církve. Dobří budou mučeni a Svatý Otec bude muset mnoho trpět, různé národy budou zničeny. Ale nakonec zvítězí mé Neposkvrněné Srdce.*“¹⁹¹ Z historických faktů vyplývá, že právě v období fatimských zjevení v Rusku vrcholila příprava na bolševiky chystaný převrat, který na mnoho let ovlivnil běh světových dějin. Lucie napsala roku 1982 Janu Pavlu II. osobní dopis, v němž hovoří o poselství a zdůrazňuje, že to není Bůh, kdo nás trestá, ale jsme to my sami, když jdeme cestou nenávisti, nespravedlnosti a nemorálnosti. Bůh nás volá na cestu dobra, ale respektuje naši svobodu.¹⁹² Odpovědnost tedy padá na lidstvo jako celek, neboť na cestu obrácení a pokání nenastoupilo. V Rusku však tato neútěšná situace vygradovala, a i tento národ byl velmi soužen.¹⁹³ I sestra Faustyna v prosinci 1936 píše, že celý den obětovala všechny své modlitby a utrpení za Rusko: „*Ach, jak trpím kvůli tomu národu, který ze svého území vyhnal Boha.*“¹⁹⁴ Dále píše, že Ježíš nemůže tuto zemi déle snést a nebýt modliteb čistých duší, už by tento národ nebyl.¹⁹⁵ Sestra konala na Ježíšův pokyn i mnoho modliteb za svou vlast. Milosrdenství pro Polsko vyprošovala sama, i ve spojení s ostatními spolusestrami.¹⁹⁶ V jednom z vidění spatřila ve veliké záři Boha a před ním ukřižovaného Krista. Pochopila, že Bůh žehná zemi, protože na ni hledí skrze rány Ježíše Krista.¹⁹⁷

Nutno dodat, že s blížící se druhou světovou válkou Lucie v dopise adresovaném Leiriskému biskupovi napsala, o obdržení příslibu od Panny Marie, že díky zvláštní milosti jejího Neposkvrněného Srdce bude Portugalsko od toho konfliktu uchráněno.

¹⁹¹ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 167.

¹⁹² Srov. SILVA, M. F. *Pasáčky z Fatimy*, s. 176.

¹⁹³ Srov. SILVA, M. F. *Pasáčky z Fatimy*, s. 333.

¹⁹⁴ Dn. 818.

¹⁹⁵ Srov. Dn. 818.

¹⁹⁶ Srov. Dn. 59, 714.

¹⁹⁷ Srov. Dn. 60.

Portugalsko skutečně zůstalo oficiálně neutrální zemí a do války nevstoupilo. Tuto památku připomíná monumentální socha Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Almadě. Podobně ctitelé poselství apoštolky Božího Milosrdenství spatřují za jejími přímluvami zdroj milostí, díky nimž si Polsko udrželo křesťanskou víru i v dobách komunismu. Přestože předpovězený požadavek k zasvěcení Ruska obdržela Lucie od Panny Marie v Tuy již roku 1929, jeho uskutečnění probíhalo pozvolna. Papežem Piem XII. byl roku 1942 zasvěcen celý svět a roku 1952 ruský národ. V roce 1964 zasvětil papež Pavel VI. celý svět. Tato zasvěcení, však proběhla bez účasti biskupů. Skutečné vyplnění požadavku Panny Marie se uskutečnilo 25. března 1984, kdy na Svatopetrském náměstí papež Jan Pavel II. ve spojení se všemi biskupy zasvětil Neposkvrněnému Srdci Mariinu celý svět.¹⁹⁸

4.3 Spása, přijetí okolím

4.3.1 Vidění pekla

Při třetím zjevení Boží Matky v červenci 1917 byly děti vyzvány, aby při konání obětí často říkaly: „*Ježíši, dělám to z lásky k tobě, za obrácení hříšníků a na smír za hříchy proti Neposkvrněnému Srdci Mariinu.*“¹⁹⁹ Po těchto slovech Maria rozevřela ruce a podle Luciiných zápisků pasácci spatřili: „*Velké ohnivé moře; bylo, jak se zdálo v hlubinách země. Viděli jsme v tom ohni ďábla a duše jako průhledné černé nebo hnědé rozžhavené uhliky v lidské podobě. Pohybovaly se v ohni, hnané plameny, které z nich šlehaly a vytvářely oblaky kouře. Padaly na všechny strany jako jiskry při obrovském požáru, bez tíže a rovnováhy, s bolestným sténáním a se zoufalými výkřiky, které vzbuzovaly hrůzu a naháněly strach. Ďáblové měli příšernou a odpornou podobu, byli jako ohavná, neznámá zvířata, ale průhlední a černí*“²⁰⁰ Děti se třásly hrůzou, Panna Maria jim dobrotivě, ale plná smutku oznámila, že to, co právě spatřily, bylo peklo, kam přichází duše ubohých hříšníků. Dále bylo dětem oznámeno, že Bůh, pro záchranu duší, chce zavést ve světě úctu k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie, zasvětit jejímu Srdci Rusko a konání smírných přijímání o prvních sobotách v měsíci.²⁰¹

¹⁹⁸ Srov. SILVA, M. F. *Pasácci z Fatimy*, s. 313-316.

¹⁹⁹ KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 167.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 110.

²⁰¹ Srov. Tamtéž, s. 110-111.

Sestra Faustyna byla zavedena do propastí pekla andělem. Více než popis místa, zachycuje zoufalost a utrpení, jež zde duše prožívají. Prvním utrpením, které tvoří peklo, je ztráta Boha; druhé – ustavičné výčitky svědomí; třetí – že se tento úděl nikdy nezmění; čtvrté – oheň, který proniká duši, aniž by ji spálil; páté – ustavičná temnota a dusivý pach, i přes temnotu se na sebe satani i zavržené duše dívají a vidí všechno zlo své, i druhých; šesté – strašné zoufalství, nenávist k Bohu a rouhání.²⁰² Apoštolka o tomto zážitku píše: „*Kdyby mě nepodpirala Boží všemohoucnost při pohledu na ta strašná muka bych zemřela.*“²⁰³ Napsat o tomto vidění bylo Božím příkazem, aby se žádná duše nemohla vymlouvat, že peklo není, nebo nikdo neví jaké to tam je, neboť nejvíce duší do něho přichází právě proto, že nevěří v jeho existenci.²⁰⁴

Zážitek ze spatření pekla měl na všechny vizionáře velký vliv. Z fatimských pasáček především Hyacinta cítila velkou lítost nad dušemi, které zakouší pekelný oheň a své modlitby i oběti často směřovala k utišení jejich utrpení. Hyacintě bylo v Lisabonu naznačeno, že hřích, kterým je nejvíce Bůh urážen je hřích nečistoty.²⁰⁵ Lucie i sourozenci Martovi, nebyli již schopni jako dříve dětských her a volný čas při pasení stád věnovali modlitbám. František pobýval často v ústraní od svých společníků, kde v samotě rozjímal. Při jednom z těchto okamžiků poblíž sebe spatřil d'ábla. Jak zanedlouho svým společníkům vyděšeně líčil, šlo o jedno z obrovských zvířat, které bylo v pekle a chrtilo na něho oheň.²⁰⁶ Faustyna mnohokrát popisuje situace, ve kterých ji tmavé postavy, nebo rozzuřená zvířata při různých příležitostech ohrožovala, nebo ničila věci.²⁰⁷ Neměli nad ní však žádnou moc a nemohli vykonat pomstu, neboť zůstávala klidná a v modlitbách si uvědomovala Boží ochranu.²⁰⁸ V Kapli uslyšela Ježíšova slova: „*Jsi spojena se mnou, ničeho se neboj, ale pamatuj, mé dítě, že satan tě nenávidí; on sice nenávidí každou duši, ale zvláštní nenávistí plane k tobě, protože jsi spod jeho vlády vyrvala mnoho duší.*“²⁰⁹ Pro peklo není nikdo předem určen a neměli bychom jej vnímat, jako Boží výtvar, ale

²⁰² Srov. Dn 741.

²⁰³ Dn. 741.

²⁰⁴ Srov. Dn. 741.

²⁰⁵ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 113-114. Nečistota je přestoupení proti šestému přikázání, častěji označovanému jako smilstvo. Srov. DUŠE A HVĚZDY. VIANNEY, Jan Maria: *O nečistotě*. [online]. 2011-09-30 [2019-01-20]. Dostupné z: <http://www.duseahvezdy.cz/2011/09/30/o-necistote/>

²⁰⁶ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 146-147.

²⁰⁷ Srov. Dn. 323.

²⁰⁸ Srov. Dn 1583.

²⁰⁹ Dn. 412.

naopak jako Bohem respektující lidskou svobodu, umožňující odmítnutí i jeho samotného.²¹⁰

4.3.2 *Formy uctívání, spása hříšníkům*

První soboty v měsíci, Svátek Božího Milosrdenství

Lucii se v cele v Pontavedře roku 1925 zjevila Panna Maria s Děťátkem. Maria měla Srdce ovinuté trny a poselství, které přinesla, znělo: „*Pohled' má dcero, mé srdce je ovinuto trny, které do něho, co chvíli vrážejí nehodní lidé svým rouháním a svou nevděčností. Ty ale dbej o to, abys mě utěšovala a abys lidem dala vědět, že slibuji svou přítomnost v hodině smrti se všemi milostmi, které jsou potřebné pro spásu jejich duše, všem těm, kteří přistoupí na první sobotu ke zpovědi a ke svatému přijímání, pomodlí se růženec a patnáct minut mi budou dělat společnost tím, že budou meditovat o růžencových tajemstvích s úmyslem přinést mi smírnou oběť.*“²¹¹ Lucie se přes těžkosti pustila do šíření požadavku na zavedení pobožnosti prvních sobot v měsíci, aniž by se nechala poznat, jako vidoucí z Fatimy. Sdružovala lidi a psala dopisy, ve kterých k slavení svátku povzbuzovala. Celá pobožnost má být vykonávána na úmysl smíru a za urážky, které zarmucují Neposkvrněné Srdce svaté Panny Marie.²¹² Specifická úcta, kterou církev vůči Panně Marii zaujímá je úzce spojena s jejím božským mateřstvím a skrze Ducha svatého, jehož prostřednictvím toto mateřství přijala.²¹³

Sestra Faustyna do *Deníčku* zapsala: „*Má sekretářko, napiš, že jsem štedřejší k hříšníkům než ke spravedlivým. Pro ně jsem sestoupil na zemi... pro ně jsem prolil krev, ať se nebojí přiblížit se ke mně, oni nejvíce potřebují mé milosrdenství.*“²¹⁴ V těchto slovech je vystihnuta podstata svátku, jehož zavedení, Ježíš požadoval. Má být oslavou a vzdáním úcty Božímu Milosrdenství tím, že s důvěrou přistoupíme ke svátosti smíření a ke svatému přijímání. Bůh dává mnohem více, než sám přijímá, oslava proto spočívá, především v tom, že milosrdenství rozlévá v neomezené míře, tak že dosáhneme úplného odpuštění vin a trestů.²¹⁵ Spravedliví se utvrdí v dobrém a hodina smrti bude naplněna Božím pokojem.²¹⁶ Slavení svátku v návaznosti na Velikonoční události Kristova

²¹⁰ Srov. KKC §1037.

²¹¹ SILVA, M. F. *Pasáči z Fatimy*, s. 304.

²¹² Srov. Tamtéž, s. 308-311.

²¹³ Srov. JAN PAVEL II. *Redemptoris Mater: encyklika Jana Pavla II. O blahoslavené Panně Marii v životě putující církve z 25. března 1987*. Praha: Zvon, 1995, s. 52.

²¹⁴ Dn. 1275.

²¹⁵ Srov. Dn. 300.

²¹⁶ Srov. Dn. 1520.

umučení a vzkříšení, dává možnost více rozjímat o tajemství, s jakým byla pro nás tato oběť uskutečněna. Z této souvislosti vyplývá, že dílo vykoupení je celé prostoupeno milosrdenstvím.²¹⁷

4.3.3 Duchovní vůdce, nedůvěra okolí

Lucie ve své farnosti, neměla zcela štěstí na dobrého pastýře, neboť již v období, kdy měla přistoupit k prvnímu svatému přijímání, se setkala s přísným posuzováním. Jak bylo zavedeno, děti byly před připuštěním k svatému přijímání podrobeny zkoušce z učení katechismu. Přestože Lucie odpověděla na dotazy správně, místní kněz, otec Peno jí sdělil, že připuštěna nebude, protože nedosáhla věku sedmi let. U této situace se objevil otec Francisko Cruz, který po rozhovoru s Lucií vzal přistoupení k přijímání na svou zodpovědnost.²¹⁸ Lucie od své matky sice byla poučena v otázkách víry, ale ty nedokázaly utišit rozpaky spojené se zjeveními. I když výsledky vedli i kněží, setkávala se spíše s vlažným přístupem.²¹⁹ Vlídňější nalezla až u Dr. Formigãa, který ji dokázal ve zmatcích poskytnout radu i útěchu.²²⁰

Po skončených zjeveních na Cova da Iria bylo nutné pro vizionáře i jejich rodiny vyrovnávat se s dvojím přístupem lidí. Jedni považovali děti za svaté a druzí je obviňovali z blouznění a čarodějnictví. Když v této situaci z farnosti uprchl kněz, který byl lidmi oblíben, roznesla se zpráva, že důvodem odchodu byla Lucie. Vůči ní proto někteří projevovali fyzickou agresivitu, nebo jí dávali svou nelibost najevo slovně. Když zemřel Luciin otec i oba sourozenci Martovi, našla své útočiště u Dr. Formigãa, vikáře v Olivalu, který navrhl nalezení bezpečného místa.²²¹

Celý příběh je protkáán nedůvěřivostí, kterou ke zjevením zaujímal Luciina matka. Pro dceru to byla jedna z největších obětí, kterou musela přinést. Cítila strašlivé odcizení a lhostejnost. Byla nazývána lhářkou od nejbližší osoby, která ji před zjeveními zahrnovala láskou. Nyní k vynucení „pravdy“ neváhala použít poleno, nebo koště. Bolestné byly i výtky za zničenou úrodu na Cova da Iria: „*Když chceš teď jíst, běž a popros tu paní!*“²²² Nutno, ale přiznat, že Lucie později jednání a zmatenost z okolního

²¹⁷ Srov. RÓŻYCKI, Ignacy. *Boží Milosrdenství: základní rysy pobožnosti k Božímu Milosrdenství*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999, s. 29.

²¹⁸ Srov. SILVA, M. F. *Pasáči z Fatimy*, s. 78-79.

²¹⁹ Srov. Tamtéž, s. 156.

²²⁰ Srov. KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 77.

²²¹ Srov. SILVA, M. F. *Pasáči z Fatimy*, s. 295-297.

²²² KONDOR, L. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 76.

dění u své zbožné a vždy pravdomluvné matky, Marie Rosy více chápala a jistým způsobem jí byla vděčná za tuto Boží zkoušku, která ji nedovolila zpychnout.²²³ Ještě v den odjezdu čtrnáctileté Lucie na kolej do Porta, kde o její totožnosti věděl jen biskup, matka dceru vyprovázela se slovy: „*Jdi, dcero, a jestli je pravda, že jsi viděla Pannu Marii, ona tě ochrání, jí tě svěřuji. Ale jestli jsi lhala, nevím, co s tebou bude!*“²²⁴ Zdá se tedy, že ona sama by událostem zjevení ráda věřila, ale nebylo jí to dopřáno.

Sama sestra Faustyna prožívala velké pochybnosti, zda nežije v klamu.²²⁵ I ona se setkávala u svých spolusester s různými reakcemi. Některé ji litovaly a považovaly za choromyslnou²²⁶, jiné však tvrdily, že záměrně klame bujnou fantazií, a dokonce předstírá svou nemoc.²²⁷ Mnohdy některé podlehly její odevzdanosti a pokořovaly ji ponižujícími úkoly.²²⁸ S pohrdavým chováním se setkala i od některých kněží, kteří přímo odmítli její přistoupení ke svaté zpovědi, nebo se ve stanovený čas nedostavili a nazývali ji hysterkou a heretičkou.²²⁹

Dobrým a zkušeným duchovním vůdcem se pro Faustynu stal P. Andrasz, který poznal nesmírné dary, jimiž je obdařena a moudrým vedením dokázal tříbit její vnuknutí, tak aby přinášely užitek.²³⁰ Proto pocítovala značné obavy ze ztráty tohoto kněze, když bylo rozhodnuto o změně jejího působiště do Vilna. Ve vidění, ale spatřila nového duchovního vůdce, který ji povede a pomůže naplnit požadavky, které měla uskutečnit.²³¹ Tímto knězem se stal P. dr. Sopoćko. On prokázal dostatek trpělivosti i osvícení Duchem, v rozpoznání falešných vnuknutí od pravých, aby pokorně, leč s nadhledem dbal o konání dobrého díla.²³²

Duchovní vůdce má v životě věřícího významný vliv. Jako dítě by mělo mít vzor ve svých rodičích a mít důvěru v jejich pomoc, tak i pro věřícího je velmi užitečné mít ve chvílích pokušení a rozporů, podobně jako je tomu v řeholních řádech, soukromého důvěrníka. V obou případech vizionářů nedošlo k setkání s dobrým pastýřem hned na poprvé. Lze tedy vyvodit závěr, že ani my bychom se neměli nechat odradit neúspěchy a

²²³ Srov. Tamtéž, s. 76-77.

²²⁴ SILVA, M. F. *Pasáčci z Fatimy*, s. 300.

²²⁵ Srov. Dn. 29.

²²⁶ Srov. Dn. 270.

²²⁷ Srov. Dn. 38, 67.

²²⁸ Srov. Dn. 181, 196.

²²⁹ Srov. Dn. 272.

²³⁰ Srov. Dn. 112.

²³¹ Srov. Dn. 258.

²³² Srov. Dn. 139.

se zralým úsudkem hledat vzhledem ke své osobnosti a potřebám vhodné duchovní vedení.

4.3.4 Oslavení, poselství dnes

V roce 1929 vydala komise zkoumající fatimská vidění závěrečnou zprávu, ve které tyto vidění prohlásila za věrohodná. V říjnu roku 1930 tuto zprávu potvrdil i Řím.²³³ První kroky ke kanonizaci Františka a Hyacinty byly zahájeny v roce 1946, ale řádný informativní proces biskupské kurie v Leirii byl započal až v roce 1952. Celý beatifikační proces, během kterého byly nashromážděny potřebné informace a výpovědi byl římskou Kongregací pro blahořečení a svatořečení uzavřen v polovině roku 1979. Toto dlouhé čekání způsobila nejen zdlouhavost procesu, ale také podle tehdejšího kanonického práva platný předpis, vyžadující zahájení procesu kanonizace až padesát let od smrti příslušné osoby. V případě fatimských pasáčků bylo však nutné překonat ještě jednu překážku. Ta se týkala otázky, zda jsou děti v tomto věku schopné praktikovat ctnosti na hrdinském stupni, teology byla totiž tato myšlenka popírána. Rozhodování v otázce trvalo bez mála deset let, ale na konci roku 1988 byla uzavřena s kladným závěrem.²³⁴ Za velkého počtu věřících byli na místě zjevení dne 13. května 2000 František a Hyacinta prohlášeni Janem Pavlem II. za blahoslavené. Ve stejný den roku 2017 prohlásil sourozence Martovi papež František za svaté.²³⁵ Žádost o zahájení procesu blahořečení sestry Lucie dos Santos byla přijata papežem Benediktem XVI. roku 2008.²³⁶

V místech, kde na Cova da Iria rostl doubek, nad nímž se Panna Maria zjevovala, vznikla Kaple zjevení, která je rozlehlým nádvořím propojena s bazilikou Panny Marie Růžencové. V souvislosti se zjeveními vnikl Světový apoštolát Fatimy, který je tvořen jednotlivými členy na různých místech světa. V České republice je toto hnutí kromě regionálních míst zastoupeno národním centrem poutního místa Českomoravská Fatima v Koclířově u Svitav. Apoštolát svou činnost zaměřuje na šíření poselství fatimských

²³³ Srov. FATIMSKÝ APOŠTOLÁT V ČR. *Maria putuje zeměmi všech světadílů na konci druhého tisíciletí*. Českomoravská Fatima Koclířov u Svitav. 2000, s. 37.

²³⁴ Srov. SILVA, M. F. *Pasáčci z Fatimy*, s. 322-323.

²³⁵ Srov. WIKIPEDIE. *Fátima (Portugalsko)*. [online]. 2019-04-19 [2019-06-15]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Fátima_\(Portugalsko\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Fátima_(Portugalsko))

²³⁶ Srov. CÍRKEV.CZ. *Papež povolil výjimku pro proces blahořečení sestry Lucie*. 2008-02-14 [2019-06-15]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/archiv/080214-papez-povolil-vyjimku-pro-proces-blahoreceni-sestry-lucie>

zjevení ve smyslu naplňování jejich požadavků. Především společnými modlitbami a šířením úcty k Neposkvrněnému Srdci Mariinu a Eucharistickému odčiňování.²³⁷

Sestra Marie Faustyna Kovalská byla po smrti pochována do společné hrobky na řádovém hřbitově Kongregace sester Matky Božího milosrdenství v Krakově-Łagiewnikách. Informační proces ve věci beatifikace byl krakovskou arcidiecézí zahájen v roce 1965 a po jeho ukončení roku 1967 předán do Říma. Na náměstí svatého Petra byla papežem Janem Pavlem II. roku 1993 prohlášena za blahoslavenou. O sedm let později, 30. dubna 2000 o druhé velikonoční neděli, tedy na Svátek Božího Milosrdenství, byla v Římě Janem Pavlem II. svatořečena a tento svátek byl církví oficiálně ustanoven. Tělesné ostatky sestry Faustyny byly přeneseny do kaple sester Matky Boží v Krakově-Łagiewnikách, kde jsou uchovávány pod obrazem Milosrdného Ježíše.²³⁸

Klášter v Krakově se stal světově známým místem, které ročně navštíví velké množství poutníků. Kongregace Matky Božího Milosrdenství působí od roku 1994 i v České republice. Komunita se nachází ve Dvoře Králové nad Labem v Domě svaté Faustyny, kde se službou potřebným snaží naplňovat odkaz, který světice zanechala. V domě poskytují startovací byty a zaměřují se na začlenění sociálně znevýhodněných osob do společnosti a poskytování služeb, vedoucích k jejich rehabilitaci.²³⁹ Šířením poselství sestry Faustyny se zabývá Rodina Panny Marie Kláštera Božího Milosrdenství, sídlící v Nových Hradech.²⁴⁰ Naplňování spirituality a forem úcty pramenících z odkazu sestry Faustyny se věnuje moderní poutní kostel Božího Milosrdenství ve Slavkovicích u Nového Města na Moravě.²⁴¹

Po dvou letech svého pontifikátu vyhlásil papež František bulou *Misericordiae vultus Tvář milosrdenství* svatý rok milosrdenství, který proběhl od 8. prosince 2015 do 20. listopadu 2016. Tento svatý rok, byl vyhlášen při příležitosti 50. výročí od konce druhého vatikánského koncilu. Ze své autority může svatý rok vyhlásit pouze papež. Lidé mohli v průběhu tohoto roku po některém z předepsaných úkonů dosáhnout plnomocného

²³⁷ Srov. ČESKOMORAVSKÁ FATIMA. *Základní informace*. [online]. © 2019 [2019-06-15]. Dostupné z: <http://www.cm-fatima.cz/m/fatimsky-apostolat-v-cr-24/zakladni-informace-42/>

²³⁸ Srov. KOWALSKA, Faustyna. *Deníček: Boží milosrdenství v mé duši*. 2., upr. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, životopisná data, s. 28.

²³⁹ Srov. KONGREGACE SESTER MATKY BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ. *Boží milosrdenství*. [online]. [2019-06-15]. Dostupné z: <https://www.kmbm.cz/bozi-milosrdenstvi/>

²⁴⁰ Srov. RODINA PANNY MARIE, NOVÉ HRADY. *Boží milosrdenství*. [online]. © 2011 [2019-06-15]. Dostupné z: <http://www.klaster.cz/bozi-milosrdenstvi/sv.-faustyna>

²⁴¹ Srov. SLAVKOVICE-POUTNÍ KOSTEL BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ. *Sv. Faustyna*. [online]. © 2009 [2019-06-15]. Dostupné z: https://www.slavkovice.cz/sv_faustyna.php

odpuštění hříchů i z nich plynoucích trestů. V rámci tohoto roku papež vyslal do celého světa misionáře, kteří měli dopomáhat k posílení osobní křesťanské víry a zakoušení vztahu s Bohem, který je nanejvýš milosrdný. Papež navíc sdělil, že na toto období budou posíleny zpovědní fakulty pro kněze, kteří tak budou moci udílet odpuštění ženám, které podstoupily umělý potrat.²⁴²

Následné oslavy konané ke 100. výročí zjevení ve Fatimě v roce 2017, nabídly také mnoho podnětů k prohloubení osobního života, i k přispění sounáležitosti celého společenství. Byla uspořádána národní pouť do Fatimy, s předáním sochy Panny Marie Fatimské a její následné putování po světových katedrálách. Lidé taktéž mohli získat po některém z úkonu zbožnosti plnomocné odpustky. Oslavy byly prodechnuty výzvou světu, neustále se odvracet od hříchu a mít odvahu měnit svět k lepšímu.²⁴³

²⁴² Srov. WIKIPEDIE. *František (papež)*. [online]. 2019-05-31 [2019-06-18]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/František_\(papež\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/František_(papež))

²⁴³ Srov. KATOLICKÝ TÝDENÍK. *Biskupové k výročí Fatimy*. [online]. Číslo 2017/35 [2019-06-18]. Dostupné z: <http://www.katyd.cz/clanky/publicistika/biskupove-k-vyroci-fatimy.html>

Závěr

V bakalářské práci jsme se seznámili se základními pojmy, které se soukromými zjeveními souvisí a uvedli, jak je katolická církev chápe. Časově jsme zařadili do kontextu a politické situace zjevení prožité třemi dětmi z Fatimy v Portugalsku, popsali v bodech jejich hlavní obsah a představili si následné životní osudy dětí. Uvedli jsme do souvislostí zjevení, jež provázela polskou řeholní sestru Helenu Marii Faustynu Kowalskou a seznámili se s nejzásadnějšími body poselství, která tato zjevení přinášela.

V poslední části jsme hlavní atributy obou poselství, nové formy úcty a další postřehy, které vykazují určitou podobnost, kladli vedle sebe a pokusili porovnat, zda mezi nimi lze nalézt shodu týkající se jejich obsahu a spirituality. Na základě tohoto porovnání je možné konstatovat, že kromě vnější podobnosti obou životních příběhů, lze vidět shodu i v podstatných prvcích poselství a spirituality směřující věřící ke stejným cílům. Kde se tato shoda především potvrdila a tím tedy můžeme ukázat na nejdůležitější akty uctívání, jsou důvěrná modlitba, svátost smíření a eucharistie. Lze tedy tvrdit, že obě poselství zvou ctitelé k důvěrnějšímu vztahu s Bohem, neboť jmenované svátosti jsou, a to ve shodě s učením církve nejdůvěrnějšími místy setkání s ním. Vedle evangelií obě poselství ukazují Boží obraz milujícího otce, který se v dějinách spásy stále více dává lidem poznat a touží po naší spáse. Prvkem, který spojuje obě soukromá zjevení, je láska k Bohu projevující se touhou obrácení lidí i za cenu vlastní oběti a nastoupení cesty obnovy osobního vztahu s Trojjediným Bohem.

Soukromá zjevení jsou jedním ze způsobů Boží řeči, a i když je zcela na místě zachovávat k nim obezřetný postoj, nebylo by rozumné, naprosto je ignorovat. Boha poznáváme, i o něm hovoříme pouze analogickým způsobem a musíme konstatovat, že je toho více, co nevíme než naopak. Ne všichni přirozeně poznají velikost a tajemství, které se ve víře skrývá, a za svůj život se můžeme setkat s mnoha faktory, které brání tomu, abychom víru přijali. Bůh každého hledá jedinečným způsobem, proto i když člověk není osloven, a to nejen zmíněnými příběhy, může své oslovení hledat dál. Lidští prostředníci, kteří tuto řeč přinášejí, mívají pohledem světa pro splnění služby mizivé předpoklady, proto když se poselství, přes často obrovské potíže prosadí, svědčí tak ještě více o Boží velikosti.

V lidech stále přežívá obraz Boha, jako někoho, kdo je lidským konkurentem, čekající na naše selhání. V tomto pohledu se pak Ježíš Kristus, Panna Maria, nebo i svatí

jeví jako ti, kdo nám bez Boží vůle dávají dary, které nám Bůh upírá. Avšak je to Trojjediný Bůh, který se nám skrze nebeské posly sděluje a v respektu k lidské svobodě nabízí společenství. Zdravá Mariánská úcta vede ke Kristu Božímu Synu, jenž nás v Duchu svatém spojuje s Bohem Otcem.

Seznam použité literatury a zdrojů:

BENEDIKT XVI. *Kázání o svatých*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2009. ISBN 978-80-7266-304-0.

BROŽ, Vojtěch. *Biblistika: Druhá část, Starý zákon*. Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta Katedra Kulturních a náboženských studií, Hradec Králové 2005.

BROŽ, Vojtěch. *Mariologie: Kurs pro studenty náboženské výchovy (kombinované studium)*. Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta Katedra Kulturních a náboženských studií, Hradec Králové 2010.

CAMMISOVÁ, Roberta. *Růženec s otcem Piem*. 2., rozš. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7195-363-0.

DE FIORES, Stefano. GOFFI, Tullo. *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. ISBN 80-7192-338-9.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-438-5.

FATIMSKÝ APOŠTOLÁT V ČR. *Maria putuje zeměmi všech světadílů na konci druhého tisíciletí*. Českomoravská Fatima Koclířov u Svitav. 2000.

FRANTIŠEK, papež. *Laudato si': encyklika papeže Františka o péči o společný domov*. Druhé, jazykově a odborně revidované vydání. Praha: Paulínky, 2018. ISBN 978-80-7450-280-4.

FRANTIŠEK, papež. *Milosrdenství*. Uspořádala: Hýblová, A. Praha: Paulínky, 2015. ISBN 978-80-7450-171-5.

FRANZEN, August. *Malé církevní dějiny*. Praha: Zvon, 1992.

GONZAGA, Luis da Fonseca. *Fatima: Maria hovoří k světu*. 1.vyd. Český Těšín: Katolické nakladatelství COR JESU, 1993.

GROESCHEL, Josef Benedict. *Tichý jemný hlas*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl.,

1998. 127 s. ISBN 80-7192-015-0.

GRÜN, Anselm. *Důvěrná slova: modlitby pro každou příležitost*. Druhé vydání. Praha: Paulínky, 2016. Modlitby a myšlenky. ISBN 978-80-7450-198-2.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Svět české středověké církve*. Praha: Argo, 2010. Historické myšlení. ISBN 978-80-257-0186-7.

JAN PAVEL II. *Dives in misericordia: encyklika Jana Pavla II. O božím milosrdenství z 30. listopadu 1980*. Praha: Zvon, 1996. ISBN 80-7113-186-5.

JAN PAVEL II. *Redemptoris Mater: encyklika Jana Pavla II. O blahoslavené Panně Marii v životě putující církve z 25. března 1987*. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-116-4.

KONDOR, Luis. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*. 1. vyd. Grafica de Coimbra, 1994. 239 s. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-488-1.

KOWALSKA, Faustyna. *Deníček: Boží milosrdenství v mé duši*. 2. upravené vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-269-5.

LÉON-DUFOUR, Xavier, ed. *Slovník biblické teologie*. Vyd. 2. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-1127-7.

PETRÁČEK, Tomáš. *Církev, tradice, reforma: odkaz Druhého vatikánského koncilu*. V Praze: Vyšehrad, 2016. ISBN 978-80-7429-643-7.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Maria: mateřská tvář Nejvyššího*. V Praze: Karmelitánské nakladatelství, 2018. ISBN 978-80-7566-048-0.

PRESS, František. *Maria...: Mariánská zjevení a poselství lidem 20. století*. 1. vyd. Brno: Mariánské nakladatelství, 1991. ISBN 80-900255-1-x.

ŘEZNÍK, Miloš. *Dějiny Polska v datech*. Praha: Libri, 2010. Dějiny států v datech. ISBN 978-80-7277-408-1.

SĄSIADK, Jolanta. *Faustyna neobyčejně obyčejná: příběh o setkání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. ISBN 80-7195-018-1.

SCHILLEBEECKX, Edward. *To číňte na mou památku: studie k eucharistické teologii*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 1998. ISBN 80-7021-242-x.

SILVA, Manuel Fernando S. e. *Pasáči z Fatimy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012. ISBN 978-80-7195-518-4.

VACULÍK, Jaroslav. *Přehled světových dějin v letech 1917-1945*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5790-6.

Cizojazyčná literatura

SPOLOČNOSŤ BOŽIEHO SLOVA NITRA-KALVÁRIA. *Zlatá kniha fatimská*. Nakladatelství Garmond. 1992, ISBN 80-85-223-11-2.

Internetové zdroje

DUŠE A HVĚZDY. *VIANNEY, Jan Maria: O nečistotě*. [online]. 2011-09-30 Dostupné z: <http://www.duseahvezdy.cz/2011/09/30/o-necistote/>

ČÍRKEV.CZ. *Papež povolil výjimku pro proces blahořečení sestry Lucie*. 2008-02-14 Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/archiv/080214-papez-povolil-vyjimku-pro-proces-blahoreceni-sestry-lucie>

ČESKOMORAVSKÁ FATIMA. *Základní informace*. [online]. © 2019 Dostupné z: <http://www.cm-fatima.cz/m/fatimsky-apostolat-v-cr-24/zakladni-informace-42/>

KATOLICKÝ TÝDENÍK. *Biskupové k výročí Fatimy*. [online]. Číslo 2017/35 2017-08-29 Dostupné z: <http://www.katyd.cz/clanky/publicistika/biskupove-k-vyroci-fatimy.html>

KONGREGACE SESTER MATKY BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ. *Boží milosrdenství*. [online]. Dostupné z: <https://www.kmbm.cz/bozi-milosrdenstvi/>

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Boží milosrdenství jako měřítko spravedlnosti*. Teologické texty [online]. Číslo 1997/6 Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/1997-6/Bozi-milosrdenstvi-jako-meritko-spravedlnosti.html>

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *K problematice soukromých-aktualizačních-zjevení*. Teologické texty [online]. Číslo 2010/5 Dostupné z:

<https://www.teologicketexty.cz/casopis/2010-4/K-problematice-soukromych-aktualizacnich-zjeveni.html>

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Trojice jako základ univerzality-katolicity církve*. Teologické texty [online]. Číslo 2004/5 Dostupné z:

<https://www.teologicketexty.cz/casopis/2004-5/Trojice-jako-zaklad-univerzality-katolicity-cirkve.html>

RADIO VATIKANA.CZ. *Normy pro rozlišování údajných vidění a zjevení*. [online]. 2012-05-22. Dostupné z:

<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=16468>

RODINA PANNY MARIE, NOVÉ HRADY. *Boží milosrdenství*. [online]. © 2011 Dostupné z: <http://www.klaster.cz/bozi-milosrdenstvi/sv.-faustyna>

SLAVKOVICE-POUTNÍ KOSTEL BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ. *Sv. Faustyna*. [online]. © 2009 Dostupné z: https://www.slavkovice.cz/sv_faustyna.php

WIKIPEDIE. *Bolševici*. [online]. 2019-02-24 Dostupné z:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Bolševici>

WIKIPEDIE. *Fátima (Portugalsko)*. [online]. 2019-04-19 Dostupné z:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Fátima_\(Portugalsko\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Fátima_(Portugalsko))

WIKIPEDIE. *František (papež)*. [online]. 2019-05-31 Dostupné z:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/František_\(papež\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/František_(papež))

WIKIPEDIE. *Říjnová revoluce*. [online]. 2019-06-11 Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Říjnová_revoluce

WIKIPEDIE. *Sovětský svaz*. [online]. 2019-05-09 Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Sovětský_svaz